

ROSZCSONT FERKE KALANDJAI VIZEN ÉS SZÁRAZON

**ELBESZÉLI
IDA NÉNI**

A HUDRI-BUDRI KOMPÁNIA ÉS APRÓ VERSEK

SZÁMOS KÉPPEL

**BUDAPEST
AZ ATHENAEUM R.-TÁRSULAT KIADÁSA**

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi (CC BY-SA 4.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest : Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2015
Készült az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával.
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-615-5472-52-7 (online)
MEK-14396

TARTALOM

ROSZCSONT FERKE KALANDJAI
VIZEN ÉS SZÁRAZON.

Családi kör.
Az utazás.
Bánhidán.

A ROSZCSONT FERKE NEVELŐJE.
A HUDRI-BUDRI KOMPÁNIA.
KATONÁSDI.

**ROSZCSONT FERKE
KALANDJAI
VIZEN ÉS SZÁRAZON.**

- Elbeszéli *Ida néni*. -

(Számos képpel.)

Családi kör.

Mi van ma? Mi van ma?

Ezzel a szép nótával kiabálta tele már jókor reggel az egész háznép fülét a mi Ferke barátunk.

- Hát mi volna ma? Tán csak nem piros pünkösöd napja? mondá hugocskája, Erzsike.

- Milyen ostoba kis lány vagy te! Ma június 25-ike van és ma kapjuk ki a bizonyítványunkat, magyarázta Ferke.

- S te ennek örülsz? neveté Erzsike. Ki tudja, milyen lesz a te bizonyítványod?

- Már én azzal nem törődöm, válaszolt Ferke. Aztán énekelve folytatá:

Akár rossz lesz, akár jó,
Mégis lesz vakáció!

Azzal aztán jól meghúzta az Erzsike haját, hátba legyintette a kis öccsét, akit éppen útjában ért, a küszöbön összeütközött a szobalánnyal, aki a reggelit hozta. A kávé-s-ibrik fölborult, utána a tej és az áldás részint a Ferke nyakába, részint Lizikének fodros új kötényére zúdult. Ferke ennek csak nevetett és belemarkolt a cukortartóba.

- Nagyon keserű kávé-t ivott a kabátom, egy kis cukorral kell megédesíteni!

Mielőtt Lizi csak egyet szólhatott volna, Ferke már künn is volt az udvaron, ahonnan meg behallatszott a macska nyivákolása, akinek a farkára hágott.

Aztán csönd lett... Ferke az iskolába ment.

Otthon kíváncsian várta a mama, milyen bizonyítványt hoz majd haza a jó gyerek? Ki tudja, milyen gyönyörűséges osztályzatot kapott megint! Előre is találgatták már, hány tantárgyból bukhatott meg?

Egyszer csak lassan nyílik az ajtó és Ferke belép, halkán mint valami kisértet. Rettentően furcsa pofát vág, amely komoly akarna lenni és a szemeit bűnbánólag süti le. Alázatosan kezét csókol édesanyjának s panaszos hangon mondja:

- Itt van a bizonyítványom. Tessék megbocsátani... megbuktam!

- Azt már nem hiszem! felelt Erzsike; mert akkor már olyan veszett jókedved volna, mint husvétkor, mikor három „elégtelen” kaptál és már kitepted volna a hajamat. Nem igaz, nem buktál meg!

Erzsike csakugyan eltalálta. Megesett a csoda, hogy Ferke olyan bizonyítványt kapott, amelyben egyetlen egy „elégtelen” sem volt. Nem is akarta azt elhinni senki, amíg csak el nem olvasták, hogy csakugyan úgy van. Mondanom sem kell, hogy a papa „nagyon” meg volt elégedve. Meg is veregette a Ferke vállát:

- Jól van fiam, emberül van! Látom, hogy javulsz. Még derék tanuló válhatik belőled. Most egy jeles diákot veszek a házhoz, hogy a vakációban a következő osztályra is elkészülhess.

A „javuló” Ferkét majd a hideg rázta erre a szép biztatásra.

- De papám! kiáltott fel szinte sírva: hát azért, mert nem buktam meg, már a vakációban se legyen nyugtom! Most azért akarnak kínozni a tanulással, mert az utolsó harmadban fáradtam és tanultam? Ó, bárcsak én is megbuktam volna, mint Vad Laci!... akkor ismételném az osztályt és nem kellene készülni!

- No csak ne sírj, aranyom, gyerekem! vigasztalá az anyja, hisz még nincs itt a diák!... és ha megigéred, hogy majd tovább is fogsz iparkodni, akkor egyelőre nem is kell.

- Szorgalmas leszek, mamám! Hiszen majd meglátjátok! De most valami jutalmat is kapok ugy-é, amiért nem buktam meg. Ugy-é kapok?

- Hát mi legyen az? kérdé apja. Halljuk!

- Hadd menjek el Bánhidára Sándor bácsihoz!

- Az már nem igen járja, felelé atyja. Olyan vásott fickót nem szokás idegen helyre küldeni. Ennek itthon a helye.

- De apuskám, drága jó apuskám! Én olyan jó leszek!

- Azt előbb be is kell bizonyítanod. Már most ide hallgass: ha csak *egy*, mondom *egy* napig - reggeltől estig - úgy viselkedel, amint rendes gyermekhez illik, akkor nem bánom, mehetsz Bánhidára.

- Ferikém, kedves Ferikém, légy jó... kérlek! rimánkodott Erzsike, hogy mielőbb elküldjenek. Mert félek, hogy a vakációban agyonütsz bennünket.

Ferke büszkén felegyenesedett.

- Majd meglátjátok, mit tudok én! Holnaptól kezdve olyan jó leszek, mint... mint a pinty!

Állott is szavának. Másnap reggel még a patkányok a pincében sem maradhattak tőle. Mindenkinek volt ellene panasza.

- Hát ne számítsuk a mai napot, mondá Ferke; majd holnaptól kezdve leszek jó.

De bizony másnap is el köllött halasztani a javulást holnapra és holnap azután a következő napokra. Így ment ez már vagy egy hétig.

- Te bizonyosan a „Zöld ág”-beli korcsmárosnak tanultad el a mondókáját, mondá Erzsike. Az oda írta az ivó ajtajára, hogy: „Ma pénzért, holnap ingyen!” Te is úgy teszel: „Ma rossz leszek, holnap javulok!”

- Itthon én nem javulhatok soha! panaszkodott Ferke; itt már mindenki rossznak ismer; még a kutyák is megugatnak. Bánhidán egész másképp viselném magam. Tessék megpróbálni édesapámnak: ...küldjön el Sándor bácsihoz.

- Igenis, édes papa, küldjük el Ferkét! rimánkodott Erzsike is az édesapának. Hiszen ha itthon marad, *nekünk* nem lesz vakációnk! Pedig velem és Gyulával egész éven át meg voltatok elégedve.

- Aztán én fürdőbe is megyek, mondá a mama és nem lesz nyugtom, ha ezt a rossz fiút a többi gyermekkel tudom együtt. Legjobb, ha Sándor bátyámhoz küldjük őt.

Az apa engedett. Elhatározták, hogy Ferke úrfi néhány hétre Bánhidára fog menni.

Az utazás.

Vagy néhány nappal ezután történt, hogy Ferkét, aki az utcán végigrohant, mintha valahol tűz ütött volna ki, megszólítja az ő szerelmes barátja: Vad Laci.

- Hová még? Állj meg egy szóra! Nem hallod, Ferke?

- Hagyj békében, nagyon sietek. Búcsuzni megyek Teréz néniékhez.

- Búcsuzni? kiáltá Laci: csak itt nem hagysz tán bennünket?

- Már pedig aligha úgy nem lesz az, pajtás, mondá Ferke büszkén; holnap Bánhidára megyek Sándor bácsihoz.

- Igazán? irigykedék Laci; és valjon kivel?

- Hát magam megyek; azaz Vámosdig a mamával, aki fürdőbe utazik, onnan pedig magam egészen a bánhidi állomásig. Ott a Sándor bácsi kocsijára ülök és négyes fogatú, gyönyörű parádés hintón, mint a herceg, úgy vonulok be az én új rezidenciámba.

- Négyes fogat! Hogyis ne! mondá Laci; jó lesz neked két gebe is.

- Én meg azt mondom: négyes a fogat! Ha nem hiszed, gyere oda, te buksi! hetykélkedett Ferke.

- Ne hencegj már, te csacsi! kiáltott vissza Laci és irigységében ütött is egyet Ferkére. Ez sem maradt adósa, úgy hogy hamarosan gyönyörű kis verekedés lett belőle. Nem is váltottak búcsu kéz-szorítást, hanem inkább vagdalózásokat, hogy csak úgy porzott alattuk a föld. De azért jóban váltak el. Ilyen csekélységet nem szokás zokon venni. Egy kis verekedés-dulakodás csak fölfrissíti a barátságot.

- Menj a róka-lyukba, Ferkém!

- Vigyen el a fránya, Lacikám!

E szép kívánsággal búcsuztak el egymástól és Ferke betért Teréz nénihez, hogy ott is jelentse az örömhírt. Mondhatom: a néni is, gyermekei is nagyon örültek, hogy legalább egy kis időre megszabadulhatnak a jómadártól.

Másnap nagy sürgés-forgás, lótás-futás volt Ferkóéknál. Hogyne? Mikor készülődni, csomagolni köllött! Persze, hogy legtöbb dolga volt Ferkének: azzal t. i., hogy mindenkinek az útjában lábatlankodjék. Ferke ezt a mesterséget nagyon jól értette. Száz helyen is megfordult egyszerre; mindent széjjel hányt, mindenütt kotorászott, motoszkált és amellet annyi kiabált, hogy már mindenkinek megfájdult a feje. Az volt csak a szép komédia, mikor erővel lefogták az öltöztetéshez. Mert szó ami szó: ha azt akarták, hogy Ferkén rendesen legyen a ruha, úgy kellett öltöztetni, sőt mosdatni is, akár a kis babát. Az a Ferke, aki oly pompásan tudott úszni, úgy félt a mosdó-táltól, hogy majd kilelte tőle a hideg; a szappantól meg éppenséggel irtózott. Az ilyen mosdatási operáció rendesen ordítozás, kapálózás és rugdalkozás közt ment végbe. A nyakához nem lehetett hozzáférni, úgy a válla közé húzta, azt mondván, hogy ő ott nagyon csiklandós. De a nyakánál még jobban féltette a fülét. Mikor a fülére kerítettek sort, hanykolódott, mint szélben a hajó, toporzékolt és folyton a füléhez kapkodva így kiáltozott:

- Mind a kettőt? Nem engedem mind a kettőt!

De biz' ez egyszer nem törődtek vele és megsikálták mind a két fülét, sőt még meg is törölték. Csak nem visz magával a mama olyan retkes fülü, piszkos gyereket!? Aztán bele bujtatták az úrfit ujdonatúj ruhába és hogy teljes parádéba vághassa magát, még új kalapot és cipőt is kapott.

A cipő-próbálásnál megint baj akadt. Több pár volt ott és Ferke természetesen a csinosabbat választotta, pedig az az ő lábának szűk volt. Azt vitatta, hogy olyan bő, akár korcsolyázhatna benne. És mikor a szobalány az ellenkezőt állította, gorombán mondá:

- Azt hiszi tán, hogy nékem is olyan elefánt-lábam van, mint magának! Ha szorít a cipő, nekem fáj és magának ahhoz semmi köze! Eddig van, nincs tovább - punktum!

Úgy is maradt, hogy punktum és Ferke a gombos cipőben büszkén sétált föl és alá a szobában. Olyan peckesen tartotta magát, mintha legalább egy seprűt nyelt volna. De mondhatom, az édesanyja is alig ismert rá, olyan helyes gyerek volt, mikor új ruhájában, tisztán és rendesen lépett eléje.

Most apa látta jónak őt a szárnya alá venni. Azaz: kezéről egy percig sem bocsátotta el, amíg a mamával a vasuti kocsiban el nem helyezte, sőt ott is addig nem távozott mellőle, amíg csak el nem indult a vonat. Így persze nem csuda, hogy valami galibát nem tett. Amint azonban a vonat kerekei mozgásba jöttek, Ferkó sem maradhatott veszteg. És miért is csücsült volna a sarokban? Hogy mamáján kívül még két utazó, egy úr és leánya volt ott a szakaszban, az egy csöppet sem nyűgözte. Mint a vásott gyermek szokta, idegenek előtt mutatkozott be az ő egész pajkosságában, mert tudta, hogy ilyenkor a mama rösteli büntetni. Most is hol az egyik, hol a másik ablakhoz futott, az úrnak a lábát letaposta, a kisasszony ruhájáról meg a fodrot tépte le, az ablakot hol föl-, hol meg letolta, amíg csak szerencsésen be nem zúzott egyet. Minthogy pedig vasuton az ilyenekben nem igen értik a tréfát, a kalauz rögtön megkövetelte az eltört ablak árát, amit édes anyja kénytelen volt meg is fizetni. Erre Ferke kissé megszeppent, leült aztán csendesen; de nemsokára a lábával harangozni kezdett és szerencsésen föl is borított egy kosarat, melyben néhány üveg bor volt. Az üvegek nagyot csörömpöltek, kettő el is tört, és a padlón ott volt a tócsa a kifolyt borból. A mama elpirult és nagy zavarba jött. Most Ferkének ott akadt valami keresnivalója, hol a kézi táskák, skatulyák és effélék voltak elhelyezve. Egyszerre csak minden apró málha: ernyő, táska, kosár, skatulya, mind, ami csak fönt volt, az útitársak nyakába omlott és egyiknek majd beszakasztotta a fejét. Egy skatulya a sok közül kinyílt, a mama új kalapja kirepült belőle és ugyancsak megfürdött a borban. Képzelné lehet, hogy ázott pocskékká a drága tollbokréta abban a szennyes lében!.. Hegyében Ferke még a formáját is megadta, mikor fölvette és szétnyomkodta. A kisasszony gyönyörű napernyője is kapott a borból. Olyan pecsét volt azon, hogy bátran el is dobhatta, mert nem lehetett abból többé használható darabot csinálni.

Az idegen úr és a kisasszony megelégtették az ilyen kedves társaságot és más szakaszba ültek. Ferke maga maradt ott az édesanyjával, aki most megdorgálta illetlen magaviseleteért. Ferke persze ezt nem akarta belátni, hanem azt állította, hogy az öreg úr a hibás, a leánya meg éppen oka minden bajnak.

- Majd meglátod anyácskám, milyen jó leszek ezentul!

Néhány percig csakugyan állta is fogadását, aztán rákezdte:

- Mamám, éhes vagyok!

- Ha éhes vagy, hát egyél, mondá neki édesanyja és adott neki süteményt.

- Kérem mamám, szomjas vagyok!

- Ha szomjas vagy, várj, majd a legközelebbi állomásnál kapsz vizet, biztatá a mama.

De erre a vigasztalásra Ferke még türelmetlenebb lett.

- Jaj mamám, meghalok! Jaj de szomjas vagyok! Vízet! Jaj! Kiszáradt a torkom! Meghalok! Vízet, vizet! Egy csöpp vizet!

Így járta ez, amíg csak állomást nem értek. Ott meg, amidőn már bőviben volt víz, Ferke már nem is volt szomjas és anyja erőszakkal itatta meg.

Most meg új nóta következett.

- Mamám, fáj a lábam, szorít a cipő!

- Mondták ugy-e, hogy szűk. Minek vetted föl?

- De én nem tűrhetem, nem bírom ki tovább... levetem...

- Már azt nem engedem! felelt az anyja; most már Vámosdra érkezünk és ott át kell szállnod. Csak maradj békében, majd kitágul.

- Jaj de fáj, jaj de fáj! Meghalok! Agyonszorít ez a gonosz cipő! jajgatott Ferke.

Azt hiszem, mamája nagyon megörült, hogy Vámosdra értek, ahol végre-valahára megválhatik az ő drágalátos kis fiától. Mikor a vámosdi állomásra gurult be a vonat, a mama beszélt a kalauzzal, átadta neki Ferkét s kérte, viselje gondját, amíg Bánhidára érkeznek. Amit a kalauz a kapott jó borra valóért szívesen megígért.

A mama néhány perc multán tovább utazott és Ferke Vámosdon maradt. A mama a sok jó tanácson kívül még pogácsát és egyéb rágnivalót is hagyott neki. Tehát nem fog unatkozni, míg célhoz ér.

A kalauz most kézen fogta Ferkét és egy kocsiba ültette.

- Hallottam, mondá, hogy szeles az úrfi; nekem pedig most nincs érkezésem, hogy mindig mellette legyek. Ide üljön és meg ne moccanjon, innen ki ne merjen menni! Negyed óra múlva indulunk.

- Csak nem vagyok bolond, hogy itt üljek mint valami vén anyóka!? Azért is megyek a váróterembe! - gondolta Ferke.

Úgy is tett. De ha legalább ott maradt volna! Nem hazudom, ha azt mondom, hogy legalább hatszor szaladt ki-be a váróteremből a kocsiba és vissza. Mikor már harmadikat csöngettek és mindenki sietett helyet foglalni, akkor jut neki eszébe, hogy még sóskiflit vesz magának. Leugrik a vonatról, de alig éri lába a földet, a kalauz kiáltja, hogy: „Mehet!” - aztán megfújja a tülköt, a mozdony fütttyent egyet és a vonat meg is indult.

Ferke lemaradt. Le az! A körülötte állók nevettek. Ferke pedig, mivel tudta, hogy nem illik fiúnak sírni, úgy elkezdett bögni, amint csak kifért a torkán. Az állomásfőnök vigasztalta, hogy jegye érvényes lesz az esti vonatra is, de ez csak kilenc órakor indul. Erre Ferke lecsöndesedett. Már azt sem vette a szívére, hogy szép új kalapja a vasuti kocsiban maradt.

Nem kalandozhatott el messzire, mert nagyon fáj a lába a szűk cipőben. Hát csak ott maradt a pályaudvarban. Amíg az elemózsiában tartott, morzsolgatta is szorgalmasan; persze, hogy amikor elfogyott, nagyon unalmasnak találta a várakozást. Az idő lassan, de mégis csak eltelt. Ferke örömeire este kilenc órakor már ismét a vonatra ülhetett és folytathatta az útját. Alig ült a vasuti kocsiban, első dolga az volt, hogy a cipőjét lehúzta. Szinte boldognak érezte magát, hogy a lába ekkép megszabadult. Igaz, hogy nem járkalhatott szabadon, mint azelőtt, mivel nem mert így cipő nélkül mozogni a többi utas előtt; de ez nagyon is javára vált az utasoknak, mert az úrfi szép csöndesen ült egy helyben és nem alkalmatlankodott senkinek.

Hosszú füttty... A vonat megállt.

- Bánhid-Ujfalu! Egy perc! Tessék kiszállni! kiáltott a kalauz.

Ferke keresi a lábbelijét... de csak a felét találja. Hová lett a párja? Talán bizony elhurcolták azok, akik az előbbi állomáson szálltak ki?...

- Siessen ifiúr! A vonat rögtön elindul! sürgeté a kalauz.

- De a cipőm! Nem találom a fél cipőmet! jajgatott Ferke.

- Ej, most rá nem érünk a keresésre! szólt türelmetlenül a kalauz. És azzal - egy, kettő! - megfogta Ferkét és a kocsiból kiemelte. A vonat továbbrobogott. Az eső kezdett esni. Sötét volt. Csak az állomási lámpás pislogott.

Szegény Ferke most csakugyan furcsa helyzetben volt. Ott állt harisnyában, fél cipővel a kezében. Azt sem tudta, mitevő legyen.

- Kérem, nincs itt Bánhidáról kocsi? kérdezte a kapustól, aki a jegyét elvette.

- Most nincs itt semmi kocsi, felelt a kapus; délután volt itt egy, a Huklay úr kocsija; de azt hiszem, üresen ment vissza.

- Az engem várt! mondá Ferke. Lekéstem. Hát most gyalog menjek be Bánhidára?

- Gyalog? nevetett a portás. És ilyen időben? Hisz' úgy esik az eső, mintha cseberből öntenék! És milyen sötét van! Maga tán azt hiszi, ifiuracskám, hogy Bánhida itt van mindjárt az orrunk előtt? No hiszen!... Legalább is másfél óra járás ide. Aztán úgy látom - cipője sincs. Meg talál ártani a hosszú séta ily későn s ekkora lucokban.

Valóban éjfél volt már s mind sűrűbben hullott az eső. Ferke elkezdett sirni. A portás megszánta.

- Jöjjön be hát az én szobámba! Nem nagy, de majd csak talál benne egy zugocskát, ahol meghúzhatja magát reggelig. Akkor tán kocsival mehet Bánhidára.

Nem volt ez valami nagyállomás, inkább csak afféle megállóhely; a kapus szobája meg oly kicsiny, hogy alig lehetett benne megfordulni. Ferkének a földön vetettek ágyat. Olyan álmos és fáradt volt, hogy rögtön elaludt.

Reggel még nem volt ott kocsi, mert a vonat csak úgy déltájt jön. Így hát Ferkének még néhány óráig kellett volna várnia. De már ahhoz nem volt türelme. Ő inkább gyalog megyen. Hiszen azóta ki is derült, szép az idő, és attól a kis sártól biz ő nem fél.

Egy vasuti munkás ment éppen Bánhidára, avval indult utra Ferke. Jól felgyűrte a nadrágját, a harisnyáját a megmaradt fél cipőbe dugta bele, és ezt a hóna alá vágva, kalap nélkül, mezítláb vigan lubickolt a sárban. Nem tért ki a legnagyobb pocsoljának sem. Sáros lett a nadrágja, kabátja, nyaka, füle, feje búbja - de ő azt nem bánta. A sáros, agyagos földben „csip-csap” volt a nótá, mert nagyot cuppantott, valahányszor kihúzta belőle a lábát - és ezt nagyon mulatságosnak találta.

Valóságos hercegi bevonulás volt az Bánhidára, amint Ferke Vad Lacinak el is dicsekedett. Csak az a kár, hogy ez nem láthatta a diszes bevonulást.

Mondhatom, nagy volt Sándor bácsiéknál a rémültség, mikor Ferke ily állapotban köszöntött be hozzájuk. Csodálkoztak, nevettek, szörnyűködtek és sajnálkoztak is felette. A jó Biri néni egészen magán kívül volt, mikor testvérenek a fiát így látta meg. Hamar mosdó-vizet és szappant parancsolt, hogy lemoshassa azt az uti sarat, amelyből Ferke ki sem látszott.

A gyermekek meg csak úgy bámultak arra a híres városi úrfira, aki úgy állt ott, mint valami vályogvető cigányrajkó, és vigyorgott rájuk. Mikor azonban behozták a nagy mosdó-tálat és a néni a szivacsot fogta, büszke állásba vágta magát és dacosan felkiáltott:

- Nem! Amig nem reggeliztem, egy árva csöppet sem engedek az arcomra! Előbb eszünk!

És a néni engedte. Ferke bőséges reggelit kapott, ami pompásan ízlett neki, jöllehet lucskosan s azzal a sáros pofával kapta be. Mikor kész volt, megsimogatta a gyomrát és így szólt:

- Ejnye de jóllaktam! Éljen Bánhida!

Bánhidán.

A galambok ott szeretnek lenni, ahol tiszta búzát kapnak; Ferke meg ott, hol kedves ételét: halpaprikást és turós csuszát főznek neki. Mikor aztán ebédnél torkig lakott, Bánhidát szebbnek találta még Budapestnél is.

A vasútról elhozták podgyászát, s így újra kicsíphette magát, habár nem oly szépen, mint mikor hazulról elindult. Most, hogy rendben volt, először is helyi szemlét tartott a házban. Sándor bácsinak volt egy fia: Jenő, ki Ferkével egykoru lehetett; ez bemutatta neki a ház minden zegét-zugát. Ferke egy perc alatt kikémlelt mindent. Benézett az ó-kút fenekére, mely deszkával volt leszögezve, és a legmagasabb nyárfa tetejére mászott fel, hogy az ott levő szarka-fészekben tojástart keresse. Jenőnek elállt a szeme-szája erre a produkcióra. Ezt már ő nem tette volna; ehhez már neki nem volt mersze.

- Nini Ferke, összetépted a kabátodat! mondá neki Jenő, mikor a vendég a fáról lekuszott.

- Sebaj! felelt Ferke hetykén. Van más!

Jenőnek sehogysem fért a fejébe, hogy Ferke ezt a nagy szakadást olyan kicsibe veszi; ő bizony ahhoz volt szoktatva, hogy ruháját kimélje.

- Menjünk be, majd édes mama bevarrja, aztán elmegyünk Mari nénihez.

- Elmehetünk így is, ráérünk a varratással, sürgeté Ferke, kit hajtott a türelmetlenség.

- Mi jut eszedbe! Tán csak nem akarsz így látogatóba menni? mondá Jenő. Nem, előbb megvarrják a kabátodat.

Ferke valamit mormogott falusi birkákról, amit Jenőke nem hallott, de azért mégis csak engedett. Fölkeresték Biri nénit, aki tüvel-cérnával hamar rendbe hozta a Ferke kabátját, miközben szeliden figyelmezteté, hogy jobban vigyázzon ruháira.

- Csak nem tarthat örökké? válaszolt Ferke nagy bölcsen; és hogy a további prédikációt kikerülje, hamar kifutott a szobából, meg sem köszönve a néni fáradságát, ami bizony Jenőkének megint nem tetszett. Furcsát gondolt az ő városi híres rokonáról, de egyelőre nem szólt semmit, csak a Mari néniék háza előtt látta jónak figyelmeztetni:

- Aztán, édes Ferkóm, ne felejts el köszönteni, ha belépünk.

Ferkét elfutotta a méreg és vörös lett, mint a paprika.

- Ejnye, te cerimóniás majom-pofa! Te akarsz engem emberségre tanítani? Engem?

- No no! Csak ne haragudjál! csitítgatá Jenő. Azért juttattam az eszedbe, mert hazulról sem köszöntél el, mikor ide jöttünk.

- Te ne leckéztess! Tudom én, hogy kell viselkedni! mondá Ferke hetykén. Nem szorultam én rá a te tanítgatásodra!

Olyan pöckösen lépett be Mari nénihez, mint valami dróton járó fa-katona, és akkora csókot cuppantott a kezére, hogy a néni nevetve mondá:

- Hohó, öcsém! Csak be ne kapd a kezem!

Ferke aztán diadalmasan oda kancsalított Jenőre, mintha azt akarná mondani:

- Most merjed még állítani, hogy nem tudom, mi az illendőség?

Mari néninek szintén volt egy fia, Andor. Evvel együtt indultak el hárman a városkát meg nézni. Az úton még több fiuval is kötött ismeretséget Ferke; végre ahány labdaverő gyerek

csak volt Bánhidán, az mind kísérte. Nem köllött ahhoz három nap, hogy Bánhidát bejárják. Egy rövidke félóra alatt minden utcáit, nevezetességeit, még a cigánysort is megtekintették. Volt mit hallaniok a szegény bánhidai fiuknak! Mert Ferke ugyancsak gúnyolta az ő szegény szülővárosukat. Már az igaz, hogy nem is volt valami takaros helység. Alacsony, nádfödelű házak ablakain a libák is kényelmesen bekukucskálhattak. Csak itt-ott vált ki egy-egy csinosabb cserepes ház. De máskülönben igazi sárfészek volt ez a Bánhida. Kő elég volt az utcán, de kőburkolatnak semmi nyoma. Az utca közepén és a házak előtt valódi tócsák csillogtak. Ferke meg csuda-dolgokat mesélt az ő szülővárosáról. Azt mondta a bámuló fiuknak, hogy benne a házak oly magasak, hogy a bánhidai torony még kéménynek sem válnék be ott. Hát még a kövezete! Az meg olyan sima, hogy a fiuk nyáron is korcsolyáznak rajta, mint a jégen. És hogy hencegett Ferkénk, mikor hősködéseiről beszélt. Milyen tetteket vitt véghez az ő pajtásaival! Azt mondják: „Messziről jöttek szabad hazudni”. No, hazudott is Ferke akkorát, mint a lánchid, s olyan csuda-dolgokat beszélt, mintha csak Ausztráliából került volna oda. A fiuk meg hallgatták, hogy a lélegzetük is elállt. Vas Gyurinak kedve lett volna mindjárt próbára tenni Ferke erejét, és Ferke is kész volt a próba-birkózásra, de Jenő közbe lépett és rábirta Ferkét: minden vitézi próba nélkül menjenek haza, hogy a rendes időre otthon legyenek. Ferke csak gyöngén vágta hátba és lökte oldalba új pajtásait, így bucsúzván el tőlük. Ezek meg nagyon is megtisztelve érezték magukat az elköszönésnek e szokatlan módjától. Csak az egy Vas Gyuri adta vissza duplán a hátbaütést, úgy hogy Ferkének minden csontja ropogott bele.

Ezen a napon semmi nevezetes csínyt sem követett el. Ezt is érdemes följegyezni róla.

Másnap Sándor bácsi azzal az örömhirrel lepte meg, hogy kikocsizhat Jenővel a tanyára. Ki volt boldogabb mint Ferke? Alig mondta ki a bácsi a szót, máris ott ült a bakon és fogta a gyeplűszárat.

- Tudsz-e hajtani? kérde Jenő.

- Szép kérdés, mondhatom! felelt Ferke hetvenkedően. Persze, hogy tudok.

- Majd vigyázok én, hogy neki ne menjen az ároknak, szólt a kocsis.

- De hiszen, jobban tudok én hajtani száz olyan kocsisnál, mint maga! hetvenkedett Ferke. A tüzes hétfejű sárkánnyal is elbánok én, nemcsak az ilyen gebékkel!

- No hallja az ifiur, az én lovaimat ne ócsárolja, mert nem tudom, mit teszek!... szólt haragra fortyanva a kocsis. Hát mutassa meg, mit tud, ha olyan nagyra van az ügyességével! Isten neki! Egy kis felfordulás nem a világ!

Az udvarból ki az utcára a kocsis hajtott, aztán átadta a gyeplőt Ferkének, mondván:

- Most csak egyenesen az országúton!

- Bízd a lovakra, Ferkém, ezek tudják már az utat, tanítgatá Jenő.

Ferke nem szólt semmit, erősen megfogta a gyeplőt, csettentett a nyelvével és kibontotta az ostort.

- Gyi lovaim, előre! Gyi te!

Előre is mentek azok, és nem hátra. Szívesen is megmaradtak volna a helyes uton, de hát Ferke ráncigálására le köllött arról tért. A tizedik szomszédban, a tulsó soron volt egy kis ház, abban lakott egy becsületes szabómester, ki a legényével az ablakban varrt - hát annak a szegény embernek a házikója felé tartott a mi Ferkónk, és egy perc alatt, mint a mennydörgős ménkü csapott be a kocsi rudja a szabó ablakába. A vályogból rakott falak megrendültek, és a földél úgy meglódult, hogy kevésben mult, hogy el nem zuhant egészen. Az ablaktáblák rámostól szakadtak ki és csörömpölve hulltak alá a szabóra meg az ő hűséges legényeire, akik

szintén lepotyogtak és majd kővé váltak ijedtükben, mikor az alacsony nyíláson át a két hatalmas lófej ott hortyogott fölöttük. No hiszen volt baj, míg a kocsit onnan kiszabadíthatták. A szabó azt követelte, hogy térítsék meg a kárát, amit meg is tett a bácsi. A kocsis kikapott, mért engedte Ferkét hajtani, mikor nem ért hozzá.

- De kérem alássan, azt nem tudhattam előre, - védekezett a kocsis - mikor azt mondta az ifiur, hogy a tüzes sárkánnyal is el tud bánni! Csak nem álmodhattam, hogy ilyen ügyetlen. A Jenő ifiur hányszor hajt ki egymaga a tanyára, és még eddig sohasem történt baj. Én nem vagyok hibás.

- De én sem ám! pattogott Ferke; hanem azok a lovak olyan ostobák, nem értik a *városi regulát!*

- Hagyd a lovakat, Ferke, mondá Jenő; ha rájok biztad volna a dolgot, nem lett volna baj. Valld be őszintén, hogy sohasem volt gyeplő a kezeden.

- Ne hencegj, tacsó! kiáltott Ferke és Jenőre rohant. Ha a néni közbe nem veti magát, bizony verekedés lett volna a multság vége. De Ferke mérgesen dohogott tovább is.

- Várj csak, várj! mondá. Megmutatom én neked, hogy különbet is tudok a kocsiskodásnál.

Nem is köllött sokáig várni a nagyszerű mutatóvannal. Fürdeni mentek a folyóhoz; Andor, Gyuri, Jenő, Ferke s még többen.

- Tudsz-e úszni, Ferke? kérdé Andor.

- Nem igen, felelé ez.

- Akkor csak eddig a bokorig szabad úsznod, mert onnan túl már nagyon mély a víz és könnyen belefúlhatsz.

- Köszönöm a figyelmeztetést, mondá Ferke; majd vigyázok magamra.

A fiúk most egymás után ugráltak a vízbe és ott pocsogtak, bukdácsoltak és lubickoltak, hogy öröm volt nézni. Mindenki saját magával volt elfoglalva és így senki sem látta, hogy Ferke fogta a ruháit és azokat jó messzire vitte el onnan, ahol a többieké volt és egy fűzfa-bokor mögé elrejtette. Aztán visszament oda, hol a fiúk javában fürödtek; ott meg lassan, mint aki fél, próbálkozott a vízbe menni.

- Ejnye Ferke, de sokáig készülődöl! nevetett Gyuri; mit félsz a víztől? Ugorjál bele egyszerre!

- Nem merek, válaszol ez dideregve.

- No hát add ide a kezedet, mondá Gyuri. És hirtelen magával rántotta Ferkét, amint ez odanyújtá a kezét.

Ferke alámerült... de egy pillanat múlva a felszínre került és két hatalmas tempóval ott volt a folyó közepén. Most a fiúkon volt a sor bámulni, mert így még sohasem láttak úszni. Egyszerre azonban Ferke egyet sikoltott és ott, hol a víz legmélyebb volt, hirtelen eltűnt. A fiúk csak várták, hogy még felbukik a feje, de hiába; Ferke nem mutatkozott. Öt-hat percig bámészkodva nézték a vizet, de aztán halálos rémület fogta el mindnyáját, kivált Jenőt.

- Megfult! Odavan! Segítség! kiáltoztak össze-vissza, majd kiszaladtak a partra és öltözöködték, hogy embereket hívjanak.

Sándor bácsi éppen e pillanatban ért oda. A fiúk elbeszélték neki az esetet. Jenő meg úgy sírt, hogy nem bírt egy szót sem szólani.

Egy perc alatt híre futott az eseménynek a városban. Mindjárt ott volt legényével a molnár, a halászok és tudja Isten még hány ember és kutattak a part szélén és a vízben... de hiába, Ferke csak nem került elő. Nyomtalanul eltűnt.

Képzelné, mily szomorúan tért haza a bácsi. Jenő egyre zokogott. Hát még a néni! Ez, mikor a szörnyű ujságot meghallotta, elájult és most körül volt véve az ápolgató szomszéd-asszonyoktól, komám-asszonyoktól, akik hol vigasztalták, hol sópáncodtak, amint csak tellett tőlük.

Egy volt csak a házban, akinek ez nagyon tetszett és aki majd megpukkadt nevetésben. Ez a mi Ferke barátunk volt. Mert eszébe jött ám a legény, hogy bele ne fulladjon a vízbe. Csak meg akarta tréfálni a pajtásait és azért a víz alatt oda úszott, ahol a ruhája volt; ott a bokor mellett kikapaszkodott a partra, gyorsan felöltözködött és a füzesben bujkálva ment hazafelé. Úgy beosont a házba, hogy senki sem vette észre; aztán az ágy alá bújt, ahol persze senkinek sem jutott eszébe keresni őt. Onnan nevetve nézte a házbeliék szomorkodását és alig fojthatta már vissza nevetését, mikor hallotta, hogy siratták. Ott ültek körben a bácsi, Biri néni, Mari néni, Jenő és Andor és arról folyt a beszéd, hogyan tudassák e gyász hírt Ferke szüleivel?

- Istenem! Mit szól majd a szegény édesanyja! jajgatott Biri néni és tördelte a kezét.

E percben lépett be a szakácsné.

- Kérem alássan, lehet-e már tálalni?

- Ej, van is most eszemben az evés! kesergett Biri néni. Kell is nekünk vacsora!

- De kell ám nekem! kiáltott Ferke és az ágy alól kibújva, ott állt a maga teljes valójában a társaság előtt. - Éhes vagyok!

Lehetetlen leírni azt a hatást, amelyet Ferke váratlan megjelenése előidézett. A néni szinte elájult, Mari néni görcsöket kapott, Andor holtra ijedt mint egy kísértettől; csak Jenő kiáltott fel örömeiben és nyakába ugrott Ferkének. De nyakon fogta Sándor bácsi is, csak hogy nem oly gyöngéden, mint Jenő. Nem is lehet rossz néven venni tőle, hogy mérges volt, hiszen Ferke rá is szolgált.

Ferkének először is meg köllött vallani, hogy miképpen szedte rá pajtásait?

- Hisz' én nem tudtam, hogy majd a bácsi és a néni is megijednek. Én csak a fiúkra akartam ráíjeszteni! védekezett Ferke.

- Ó te gonosz csont! mondá Andor; hiszen te pajkosabb vagy még Vas Gyurinál is. De nem ostoba ám az a Gyuri! Feltűnt neki, hogy ruhád nincs ott és csodálkozott nagyon, hova lehetett.

- Nem akarlak szégyenszemre haza küldeni, mint ahogy megérdemelnéd, dörgé Sándor bácsi; de tudd meg, öcsém, terem ám Abauj vármegyében elég mogyorófa. Holnap egy kocsival hozatok be az erdőre és mind összetöröm a hátadon, ha nem viseled magad rendesen!

- Legjobb volna a szüleikhez visszaküldeni, mondá Mari néni, aki már magához tért volt; meglátjátok, még sok bajotok lesz vele.

- Remélem, hogy már ezentúl jól viselkedik, mondá Biri néni; azért most az egyszer megbocsátok neki.

- Éljen az én jó, cukros, aranyos Biri nénim! - kiáltott Ferke, kezét csókolva a néninek. Olyan jó leszek, mint a pinta! És most menjünk vacsorálni! Éhes vagyok, akár a farkas.

Mikor másnap Ferke a pázsiton a többi fiú közt megjelent, olyan éljenzés fogadta, hogy Ferkét majd fölvetette a büszkeség. Mert szó ami szó: a legtöbb fiúnak tetszett a Ferke tréfája és nagyon helyre kis legénynek találták.

Ferke olyan gögösen sétált föl és alá a pázsiton, mint a pulyka-kakas.

- Látjátok, mondá a fiúknak, ilyenek vagyunk mi nagyvárosi legények! Nem félünk mi sem a tüztől, sem a víztől. Hol van itt a folyóban a legmélyebb hely?

- Az ott van, ahol a három nagy fűzfa bele hajlik. Katlankának hívják.

- No hát, én fogadok bárkivel tízezer forintba vagy tíz pofonba, hogy én a Katlanka fenekéről felhozok, amit csak bele dobtok: még a krajcárt is!

A fiúk hallgattak.

- Hát ki mer fogadni? kérdé újra Ferke még hetykébben mint azelőtt.

Vas Gyuri végre nekibátorodott.

- Jól van; pénzem nincs, de tíz pofonba fogadok veled, hogy nem hozod fel a Katlankából a kis baltámat, ha bedobom.

De már erre elfogyott Jenőnek is a türelme.

- Ha ilyen esztelen dologra vállalkozol, tüstént megmondom apának, és majd meglátod, mi lesz ennek a vége! Neked is több eszed lehetne, Gyuri! Hiszen tudod, hogy csak a múlt héten fult bele egy fiatal ember a Katlankába, pedig kitűnően tudott úszni.

Így hát a fogadásból semmi sem lett, mert Ferke mégis tartott tőle, hogy Jenő elárulja a bácsinak. Mikor haza mentek a pázsitról, elkezdett Jenővel pörölni, hogy mit avatkozik az ő dolgába?

- Szeretném tudni, mi közöd van ahhoz, hogy én a Katlankában fürdöm, vagy sem? Mit pirongatsz te a fiuk előtt? Nem vagy te az én tanítóm!

- Az nem vagyok. De a rokonod vagyok, és nem engedhetem, hogy...

- Majd tőled kérek rá engedelmet, ha valamit akarok tenni. No bizony, megesnék!... gunyolódott Ferke. Melyik lábamra álljak, drágalátos Nenyúljhozzám kisasszony?

- Bolond vagy te, Ferke! mondá Jenő.

- Én bolond! Én!?... kiáltott az! Te haszontalan, léhűtő kölyök, te mersz velem így beszélni!?

És Jenőnek rohant. De ez nem futott ám el, hanem bevárta a támadást, és kezdődött a dulakodás. Jenő gyengébbnek látszott, és azért azt hitte Ferke, hogy könnyű lesz majd vele elbánni; de nagyon csalódott. Jenő ügyesebb volt és úgy letéperte Ferkét, hogy öröm volt nézni. A vitézkedő legényke Jenő alá került, és nem birt a markából kiszabadulni; de azért mégis ő volt a hős, és folytonosan kiabált:

- No most mozdulj, Jenő pajtás, ha tudsz!

- Mozdulj te, ha birsz!... felelt az. Ferke mindig próbálkozott fölülkerekedni, de hasztalan. Jenő kifogott rajta.

Ferkét majd megette a méreg.

- Agyonütlek, te gaz kölyök!... lihegett szinte fulladozva a dühtől.

- Üss, ha birsz! felelt Jenő. Azt gondolod, mert nem hencegek, mint te, hát azért gyáva vagyok! Nem félek tőled.

- Ebédelni, fiuk! Hol vagytok? hallatszott a házból.

- Ne tréfálj Jenő, mondá Ferke, aki most olyan szelid lett, mint a bárány; hallod, ebédelünk már.

Erre Jenő is elhagyta Ferkét, ki úgy sietett az ebédhez, hogy el is felejtett legalább egyet ütni Jenőn, amit máskor el nem mulasztott volna. De ha evésről volt szó, minden haragja elmúlt. Legnagyobb ellenségének is megbocsátott volna olyankor.

Ebéd közben lelkesedve jött át Mari néni s elbeszélte Sándor bácsinak, mit hallott Andortól; azt t. i., hogy Ferke a Katlanka fenekéről egy baltát akar felhozni! A bácsi nyugodtan mondá:

- Ha azt a nagyszerű produkciót akarod véghez vinni, akkor siess vele, mert a négyórai vonattal haza mégy szüleidhez. Magam kísérlek el.

Erre persze Ferke elkezdett rimánkodni, és esküdözött, hogy a Katlankának feléje sem néz. De a bácsi nem tágitott. Csak mikor Biri néni is kérte, még egy pár napi határidőt engedett neki.

Egy óra multán Ferkét nem köllött többé a víztől féltetni. A bácsi és a néni nyugodtak lehettek - esze ágában sem volt az uszás, nem gondolt rá nagy kinjában.

Hát bizony a dolog úgy történt, hogy ebéd után Ferke a kertbe ment, és ott eszébe jutott a méhest kicsit közelebből megvizsgálni. Egy méhkas előtt megállt és nézte, amint szállnak-másznak ki-be a szorgalmas munkások. Először látta azt életében így természetben, és mondhatom, nagyon tetszett neki ez a sürgés-forgás. A méhek sem bántották, amíg csöndesen állt ott és nem bolygatta őket. De Ferke nem maradhatott sokáig veszteg. Egy kis deszkadarabot vett észre a földön és ekkor furcsa ötlete támadt. A deszkácskát a méhkas szájára tette, oda, ahol a méhek ki-beszállingóznak. Most azok, akik benn voltak, nem szállhattak ki, s a kívülről jövők nem mehettek be. Benn a méhkasban egész forradalom támadt. A forráság is tikkasztó lehetett rájuk nézve, mivel a levegőt elzárták előlük. Olyan zúgás-zsibongás támadt, hogy Ferke maga is megijedt. A kirekedt méhek a feje köré gyülekeztek és veszedelmesen fenyegették. A többi méhkasból is rajostul jöttek ezeknek a segítségére. Erre aztán nekiindult az egész méh-sereg. Rohant Ferke, amint csak birt, de a méhek mindenütt a nyomában. Futtában úgy ordított, hogy a kutyák is elkezdtek vonítani. A házbéliek mind összecsdültek. A kerti lak ajtaja nyitva volt, oda menekült Ferke és hamar becsapta maga mögött az ajtót, mely előtt a méhség mint egy barna felhő zúgott-keringett. Az öntöző vízi puskából lövettek rájuk, hogy elkergessék onnan őket; de a felbőszült parányi teremtések nem akartak engedni és ott lesték kinzójukat, hogy bosszut állhassanak rajta. Sok időbe telt, míg végre elröpültek és Ferkéhez be lehetett menni. Siralmas állapotban volt a gyerek! Nem hiába sikoltozott úgy. Arca, nyaka, keze olyanra volt megdagadva, mint a pucor; még a szeme sem látszott. Ha nem menekülhetett volna el a kerti lakba, a méhek megölték volna. Most nagy fájdalmában sirt, toporzékolat és ordított, amint a torkán kifért. Egyelőre a néni a sebekben maradt fulánkokat szedegette ki, aztán mézzel kente be, mert attól leginkább gyógyul a méhszurás. Képzeltetni, mekkora fájdalma lehetett Ferkének, ha nem is jutott eszébe a mézből, mely előtte egy tányérban volt, szokása szerint nyalakodni.

Estefelé erős lázt is kapott, úgy hogy az orvost is el köllött hívni. Vagy két napig ágyban fekvő beteg volt. Harmad napra már az udvarra kijárt, persze még olyan képpel, mintha himlőből kelt volna fel. A kert felé még csak nézni sem mert, ahol, mint ő mondta, csak az ostoba szemtelen méhek vannak, akik nem értik a tréfát és a finom városi urfit ugyancsak összeszúrkálják. De jól is tette, mert a méhek nem oly ostobák, mint ahogy ő gondolta. Volt ám ezeknek is eszük; mert mikor két héttel később a kertbe ment és valahogy feledékenységből a méhes tájékára tévedt, a kis haragtartók fölismerték, újra nekirontottak és üldözőbe vették. Ferke dicsőségén nem üt majd csorbát, ha elárulom, hogy ez egyszer nem vitézkedett,

hanem futva-futott el onnan. De azt hiszem: Kinizsi Pál maga, aki a csatában mindkét kezével forgatott egy-egy kardot és külön még egy-egy malomkővet is húzott rá a karjára - mondom, még az a vitéz vezér is megszaladt volna az ily szárnyas had elől.

Hogy visszatérjek Ferkéhez: mikor ő kelme a méhszúrásokból kigyógyult s a fájdalma elmúlt, megjött a régi jókedve és máris ujjabb csínyen törte a fejét.

Holdtölte volt. A szép tiszta égen gyönyörűen fénylett az „éj szeme”. Ferke javában bámult rá, mikor azt mondja neki a szakácsné:

- Ifiur, ne bámuljon úgy a holdra, mert alvajáróvá lesz bele.

Ferke nevetett.

- Hát az miféle Isten csudája? kérdezé.

- Jaj, az nagy nyovolya! felelt a szakácsné. Hát ifiuram, az olyan alvajáró-féle. Éjjel álmában fölkel és lehuny szemmel sétál a ház födelén, a torony tetején táncot jár, de ha megszólítják, rögtön fölébred, leesik és szörnyet hal - biz’ ugy ám.

Ez már aztán szép „nyovolya”, gunyolódott Ferke. Ilyen alvajáró nagyon szeretnék lenni én is. Már most csak azért is belenézek a holdba.

- Ej mit beszél Panna! szólt most Jenő; hiszen ez csupa bolond babona. Már mondta egyszer mamácska.

- De tudom én, amit tudok! felelt Panna.

- Pannának igaza van, szólt Ferke; ő tudja, hogy van holdkóros ember, tehát van is. Te csak hallgass, te nem értesz hozzá! Mondja csak Panna, meddig köll a holdba nézni, amíg holdkórossá lesz az ember?

- Hát aki vagy egy félóráig nézi, bizony megkapja az istenadta.

- Jaj nekem! kiáltott Ferke; hisz’ én már egy órája hogy bámulom. Már láttam is szent Dávidot a hegedűjével, amint huzza nagy buzgósággal.

Panna a fejét csóválta.

- Isten irgalmazzon a szegény lelkének! Aligha baj nem lesz belőle!

Ferke még egyet sétált az udvaron, aztán bement lefeküdni. Senkisé látta, mit cselekszik. A létrát oda vitte a ház tulsó felére s az istállóhoz támasztotta, melynek alacsonyabb tetejétől könnyen lehetett a háztetőre kapaszkodni.

Tíz órakor már minden aludt a házban, csak a szakácsnének akadt még dolga. Sándor bácsi a tanyán volt és az ő számára süttött most egy kacsát és hozzá tepertős pogácsát. Azt még hajnalban köllött elküldeni a tanyára egy cseléddel. El is készült mindennel. Egymás mellett állt a két tepszi a sült kacsával és a pogácsával, mikor a nyitott ajtón belép egy kísértet - Ferke. Ingben volt és mezitláb, azon mód, amint az ágyból fölkel. Szeme be volt hunyva, mintha aludnék.

- Minden jó lélek!... kiáltott Panna és reszketett, akár a nyárfalevél. A nagy ijedtségtől nem bírt a lábán állni.

Ferke halkan megfordult a konyha minden zúgában. Pannát a hideg rázta. Mikor elment mellette, nem is mert ránézni. Ferke lassan fogta a két tepsit a sülttel és a süteménnyel és kiment velök. Két perc multán a megrémült szakácsné ott látta a háztetőn a kémény mellett ülni és gyomrába temetni az egészset. Szeretett volna kiabálni - de nem mert. Hátha fölébred

az úrfi és leesik onnan! Inkább vesszen oda a kacsa és a sütemény, Jaj, de mit szól majd a nagyságos úr, aki az ilyenekben nem tűri a tréfát?

Ferke, miután az utolsó morzsáig fölfalt mindent, még kétszer végigsétált a háztetőn, aztán a két tepsit ott fönn hagyta, lejött és nyugodtan visszafeküdt az ágyba. A szakácsné meg sietett Biri nénit fölkelteni, hogy elmondja neki az egészet. Biri néni nevetett is, boszankodott is, a szakácsné pedig nem is tudott magához térni a nagy rémülettől.

Másnap Ferke úgy tett, mintha semmiről sem tudott volna és csodák csodája! - a kései vacsora nem is ártott meg neki, pedig a néni tartott tőle. Mikor elmondták neki, hogy mit tett: erősen tagadta és azt állította, hogy ő ki sem mozdult az ágyból. Sőt a két tanúnak - a két tepsinek se hitt és folyton vitatta, hogy ő egész éjjel az ágyban aludt.

- Nyilván holdkóros lett! jajgatott Panna; mondtam én neki, ne nézze úgy azt a holdat!

- Már ne fecseljen olyan ostobaságot! mondá Biri néni; mondtam már, hogy az mesebeszéd!

- De mikor láttam, a tulajdon két szememmel láttam, hogy az ifiúr aludt, mikor a ház tetején járkált!

- No, ma este én is akarom látni azt a csudát! mondta a néni.

És valóban: Ferke újra ismételte a mult éjjeli előadást. Most nem vihetett el a konyháról semmit, mert a szakácsné elzárt mindent; de azért több néző előtt mutathatta be művészetét. A néni, Jenő, a cselédek mind nézték, amint a kémény tetejére is felkapaszkodott.

Ferke nevetett magában, hogy így tette bolonddá az egész házat.

Ő azt hitte, hogy a nénit is rászedte; pedig Biri néni tudta, hogy az ő drágalátos Ferke öccse nem alvajáró.

- No várj! gondolá a néni; majd kigyógyítalak én!

Harmadik éjjel, mikor Ferke ismét megkezdte az ő alvajáró körútját, a néni az ajtó mögött várta és mikor kilépett, kétszer olyan hatalmasan vágta képen, hogy teljesen fölébredt bele az úrfi, aki rögtön visszasietett ágyába és a paplan alá bújt. De oda is követte a néni és megtoldotta még egy pár java pofonnal, mondván:

- Ha ez nem használ, akkor erősebb kúrát köll próbálnom. Három napig kenyéren és vizen a pincébe zárlak, hol sem a holdat, sem a napot nem láthatod és akkor, tudom, meggyógyulsz.

Ettől bizony megijedt Ferke és nyomban megfogadta, hogy amíg Bánhidán lesz, nem sétál többé holdfénynél a háztetőkön, hanem aludni fog rendesen, mint más emberfia.

Ferke csak egyet sajnált, hogy Jenő olyan csöndes - vagy, amint ő mondta: alamuszi gyerek, aki sehogysem akar vele tartani. Pedig milyen pompás volna az, ha így ketten valami új csinyhez látnának. Az volna csak az élet! De hát Jenő olyan volt, mint egy jó, rendes - leányka; legalább annak csúfolta Ferke. Ha Jenő gyöngébb lett volna nálánál, akkor megverhette volna; de Jenő, ha nem is erősebb, de sokkal ügyesebb volt és ha Ferke öltre ment vele, akkor ő, Ferke, kapott ki. A labdázásnál is Jenő volt az első, tornázni is jól tudott; Ferke tehát sehogysem foghatott ki rajta, ami eleget bosszantotta.

Azonban mindent megbocsátott volna neki, ha Jenő nem követi el azt a szörnyű dolgot, hogy egy szép napon - könyvet vett elő. A könyvtől pedig a mi Ferkénk úgy írtózott, mint ördög a tömjéntől. Nem is akart hinni a szemének, mikor azt a borzasztó valamit látta Jenő kezében.

- Csak nem bolondultál meg, hogy most leülsz olvasni? - kérdé, mikor olyan gyönyörű idő van!

- Nem olvasok, hanem a latin nyelvtant ismétlem, felelt Jenő.

- Hát az mire való? Hisz nem buktál meg, hanem tiszta „jeles” voltál! csodálkozték Ferke.

- Csak annak, hogy el ne felejtsem és tovább is „jeles” lehessenek. Ha akarod, Ferikém, együtt ismételtünk. Ülj le ide!

Dehogyan ült Ferke. Inkább futott, mintha kergetnék. Még csak vissza sem nézett. Latin nyelvtant ismételni... borzasztó gondolat! Ha még Jenő mesélni akart volna, azt tán egy-két percig meghallgatja - föltéve, ha nem könyvből olvasná. De *tanulni*? - nem, ezt ő sohasem bocsátja meg Jenőnek! Ettől a perctől fogva gyűlölte őt is, Andort is, aki elég gyáva volt a vakációban „magolni”.

Annál nagyobb barátságba esett Vas Gyurival. Ez már aztán hozzá illő cimbora volt. Szakasztott mása Vad Lacinak. Ezzel jóízűen lehetett verekedni, dulakodni, fára mászni kedv szerint. Ahol csak egy veréb-fészek volt, felkutatták és kiszedték a fiókákat vagy a tojásokat. Valahányszor haza jött egy-egy sétájáról, ruhájával mindannyiszor dolga volt a néninek. Már alig győzte rá a foltozást-varrást.

Különösen az úgynevezett Várhegyen szeretett mulatni Gyurival, hol egy régi várnak romjai voltak. Odvaikból még a baglyokat is elzavarták és ahova ők léptek, nem maradt ott kő kövön. Hát amint egyszer kutatgatnak-keresgetnek, a giz-gaz és bokrok közt, egy üreg, akkora mint a pince szája, ásított eljőik.

- Itt lesz ám sok veréb! mondá Ferke és lebocsátkozott az üregbe. Gyuri utána, nehogy pajtása elszedje előle a drága zsákmányt.

Verebet nem találtak, de azt látták, hogy itt valami földalatti folyosó vagy pince szája van. Tanakodtak, beljebb menjenek-e?

- Ez bizonyosan a Rákócziak kincses kamarája! mondá Gyuri bölcsen. Ez a vár hajdan a Rákócziaké volt, beszélte apám. Itt tömérdek kincs van elásva. Ha nagy eső van: a víz mindig kimos innen régi pénzeket. Nemrég a nagy felhőszakadás után is, vagy egy fél font ezüst pénzt találtak itt. Nekünk is van otthon belőle.

- Próbáljuk meg! kiáltá Ferke. Menjünk be, hátha itt találjuk azt a kincset. Tyühh, de jó volna!

- Bizony jó, mondá Gyuri; vennék akkor házat, földet.

- Én meg száz lovat! Egész nap kocsikáznék, azután egy cukrászhoz hurcolkodnék! - szólt nekitüzelődve Ferke.

- Próbáljuk hát!

A két fiú nekiindult. El is felejtettem elmondani róluk, hogy a romokban nemcsak bagolyvadászatot tartottak, hanem avval is mulattak, hogy rágyújtottak szivarra. Gyújtószál volt tehát a zsebökben. Amint tehát abba a barlang-félébe lementek, rögtön megrántottak vagy két szálat és ennek a gyér világánál néztek széjjel. Földalatti boltozatos kis teremben voltak, melyből egy folyosó tovább vezetett a föld alatt.

A gyújtó hamar kialudt. Kényelmetlen volt ilyen világítás mellett kutatni. Gyuri a zsebében keresgélt.

- Itt lesz! mondá; tudom, hogy itt köll annak lennie.

- Minek te? Miről beszélsz? Mi lesz itt? kérde Ferke mohón. A kincses láda?

- Egy darabka gyertya, felelé Gyuri nevetve.

Csakugyan ki is húzta a kabátja zsebéből egy csomó spárgával, gombbal és egy darabka pecsét-viasszal együtt. Meggyújtotta szerencsésen és azt mondá:

- Most már kényelmesen kereshetjük azt a híres kincset!

A terem üres volt.

- Menjünk egy kicsit tovább, mondá Ferke; hátha ott van. Nagyon szeretném azt a sok aranyat, ezüstöt, gyémántot egy rakáson látni.

Gyurka habozott.

- Szörnyű sötétség van arra. Tudja Isten, mi van ott?

- Ugyan mi lenne, te gyáva! felelte Ferke. Van gyertyánk, aztán nem is megyünk messzire. Különben, ha tetszik, maradj itt; de akkor aztán a kincs az enyém lesz; egy piculát sem kapsz belőle!

De azt már Gyurka nem engedhette. Inkább ment. A folyosó is szép boltozatos volt; nem köllött attól tartani, hogy beszakad. Hanem itt sem volt a kincses láda; de, hogy tovább kutattak, a falban egy acélgombot vettek észre.

- Hohó! Már itt van valami! kiáltott Ferke; próbáljuk csak kihúzni.

Hozzá is fogtak, de a gomb nem engedett. Amint azonban egyesült erővel nyomogatták és huzogatták, egyszerre csak nagyot recsegett-ropogott valami... mintha nehéz, vaskos záruk csikordulnának... a felső boltozat megnyílt... egy nagy vasajtó lebecsátkozott, dörrenve lecsapódott és elzárta a kis termet a folyosótól.

A két gyerek fogva volt. Fogva a sötét földalatti börtönben, elzárva minden élő lénytől!

Elkezdték döngetni a vasajtót; de hiába! ez meg nem mozdult, akár a fal. Kiáltoztak, de hasztalan. Nem jött segítség. Még ha valaki ottjárt volna is a romokban, sem hallhatta volna jajgatásukat.

Ferke sírt, óbégatott és szidta Gyurit, minek csalta ide. Kivált mikor a gyertya kialudt és sötétben maradtak, olyan vak sötétségben, melyet egyetlen egy sugár sem enyhített. Ekkor Gyuri kimutatta, hogy különb legény Ferkénél. Tudta ő is, hogy borzasztó helyzetben vannak, de nem ordítozott, hanem azon törte fejét, hogyan szabadulhatnának ki a rettenetes börtönből?

- Te Ferke, mondá; itt hiába dörömbölünk. Ez az ajtó titkos rugóra jár és nem fog mozdulni, ha tíz évig döngetjük is. Ne kiabálj, mert azt nem hallja meg senki. Ha itt maradunk, éhen veszünk. Hanem tudod mit? - menjünk előre, nem veszhetünk semmit. Hátha ez itt alagút s a szabadba visz? Azt is hallottam, hogy ebből a várból valaha titkos út vezetett ki.

- Igen ám! szakítá félbe Ferke; ez is olyan igaz lesz, mint a te kincsed! Ja-ja-jajj!... minek is jöttünk ide!

- Magam is bánom, de hát mit tehetünk most egyebet?... Gyere hát, menjünk, unszolá Gyuri. Előre!

- Én haza akarok menni uzsonnázni! bögött Ferke.

- Menj, ha tudsz, mondá Gyuri; én előre indulok. Ha tetszik, maradj itt.

Ahhoz sem volt Ferkének kedve; így hát követte Gyurit, aki folyton haladt előre. Borzasztó út volt ez a sötétben!

A levegő e dohos, penészes, nyirkos falak közt fullasztó volt. Néha-néha a gyújtó világánál egy percre körütekintettek, de nem láttak egyebet a fölcsillanó nedves falaknál. Lassan tapogatódzva mentek előre. El is fáradtak, meg-megálltak egy percre, de csakhamar tovább folytatták útjukat. Egyszer, mikor megint megvillantották a gyújtót, Gyuri örömmel kiáltá:

- Ferke! Nem látod, hogy a láng lobog?

- Ha lobog is, mit érek vele?
- Azt, hogy légjárat van! Közel vagyunk a nyiláshoz, a szabaduláshoz.
- Hiszen akkor világosabb volna már ez a lyuk itten, dohogá Ferke kételkedve.
- Majd meglátod, hogy igazam van, biztatá Gyuri; nemsokára künn leszünk.

És csakugyan: rövid idő múltán friss levegő csapta meg a két gyerek arcát. Most már gyorsabban lépkedtek. A remény, az öröm fokozta erejüket, pedig olyan fáradtak voltak már, hogy nem bírtak a lábukon állani.

- De hát mért nem akar világos lenni? töprenkedett Ferke. Gyuri ennek az okát is eltalálta.
- Azért van sötét, barátom, mert mi úgy négy óra tájt mentünk el, és most már este van.
- Csak már kívül volnánk! nyögé Ferke.
- Éljen a szabadság! Kívül vagyunk! kiáltott Gyuri.

Még csak néhány sűrű bokron keresztül kellett utat törniök, aztán kiértek a szabadba. A töviseken ott maradt arcukról és kezükről a bőr, és ruhájuk is megadta az árát; de oda sem néztek neki, mikor Isten szabad ege alatt vehettek lélegzetet. Ujjongtak, kacagtak, kurjongattak örömeikben. Csak aztán jutott eszükbe körülnézni, hova is kerültek.

Csendes nyári éj volt, a hold szépen sütött, de messzire nem láthattak, mert nagy erdőben voltak. Gyuri maga sem ismerte a vidéket, annál kevésbé Ferke, aki idegen volt Bánhidán. Ilyen tájt nem indulhattak hazafelé. Az utat sem tudták, és fáradtság és álom is nyomta őket.

Lefeküdtek tehát a jó puha pázsitra, és ringatni sem kellett őket, már néhány perc múlva versenyt hortyogott a két pajtás, úgy, hogy az erdő madarai is megijedtek tőlük. Csak akkor ébredtek föl, mikor a napsugarak kíváncsian kandikáltak be a sűrű lombozaton át, hogy milyen furcsa vendégeket kapott a rengeteg.

- Hála Istennek, hogy ismét láthatom a szép napvilágot! fohászkodott Gyuri, mikor végignyújtzkodva fölneézett és az arany sugarakat és a kék eget a szép báránnyelűvel látta a lombtetőzeten át. - Milyen szép a világ! Attól tartottam, hogy odaveszünk abban a sötét sirban.

- Mégis, hogy vitézkedtél! morgott Ferke. Mit ér ez a szépség, ha nincs, mit együnk? Bárcsak vajaskenyér volna az a nap, mindjárt bekapnám. Olyan éhes vagyok!

- Vajaskenyeret nem kapsz itt, de málnát, szedret eleget - biztatá Gyuri. Ha tetszik, gomba is lesz.

- Köszönöm az ilyen reggelit! duzzogott Ferke. De mivel mást nem tehetett, Gyurival együtt elindult szedret keresni. Szerencsére találtak annyit, hogy éhöket és vele együtt szomjúságukat is elverték.

Reggelizés után Gyuri egy magas fára mászott, hogy körülnézzen, hova és merre menjenek.

- Látod már Bánhidát? kérde Ferke.

- Nem látok én itt egyebet rengeteg erdősnél, mondá Gyuri. De nini! Amoda messze valami fehérlik! Ez tán az országút. Arra tartunk hát!

Mentek-botorkáltak a rengeteg nagy erdőn, melyben még csak szekér-csapásra sem akadtak. Mindig abban az irányban, ahol az országutat láthatták, mely azonban jó messzire volt tőlük. Szép, regényes, festői vidék terült el előttük; de így, üres, korgó gyomorral nem igen tetszett Ferkének. Minduntalan panaszkodott.

- Meghalok! Éhen veszek! Ha mind e falevélből salátát készítenének és hozzá megsütnék mind, a hány szalonka, nyúl, őz, szarvas és vadkan van ebben az erdőben, én azt egy ebédre megenném.

- Majd csak addig, amíg ez a te nagy ebéded elkészül, rágódjál egy kis *türelemfűvön*! mondá Gyuri. Itt ugyan pecsenyét nem kapsz. A „Zöld ághoz” címzett vendéglőben nincs egyéb, mint vacsor, kökény, galagonya, áfonya, nadragulya, makk, som és csipke. Nagyon jó, tessék parancsolni!

- Még ha spenótnak főznék is meg ezt a sok zöldséget, azt is megenném! sóhajtozott Ferke. Bárcsak egy korty vizet kapnánk ebben az istenverte „Zöld ág”-kocsmában, mert majd megveszek szomjan. Jaj, meghalok!

- Lesz itt erre valami forrás is, biztatta Gyuri, mert nedves a föld. Nézzünk utána! Csak nem szabad mindjárt elcsüggedni!

És valóban: néhány lépésnyire tovább frissen bugyogó forrásra akadtak. Ittak is eleget, amitől egy kissé megújult az erejük, mert bizony nagyon elcsigázta őket az út. Ott le is heveredtek egy vén bükk alá, hogy pihenjenek. Természetesen, a mi Ferkónk megint panaszkodott és jajgatott. Gyuri egyre vigasztalta:

- Nem olvastad, a híres utazóknak miféle kalandjaik voltak? Képzeld el már most, milyen lehet az, ha valaki a sivatagban a forró homokban gázol és ha kifogy a vize.

- Hát annak sincs jókedve, dűnnyögé Ferke; épp úgy, mint nincs nekem.

- Jobb is volna most a János-pap országában, hol a sült tyúk a salátára keménytojást tojik és a kolbászfa tele van gyümölcssel, évelődött Gyuri; magam is ott szeretnék lenni - de hiába, oda nem vezet út. Hanem iparkodjunk, hogy mielőbb kiszabaduljunk, akármilyen nehezünkre esik is a járás.

Így hát tovább mentek. Hol málnát, hol meg szedret találtak; mikor pedig egy-egy mogyoróbokorhoz értek, Ferke el sem akart távozni tőle, míg mind egy szemig le nem szüretelte, pedig a mogyoró még meg sem volt érve.

A szemes Gyuri, aki fűt-fát ismert az erdőben, meglátott most egy széplevelű növényt: kihúzta a földből és megkínálta a gyökerével Ferkét. Édesgyökerű páfrány volt az, melynek Ferke ugyancsak megörült és egész uton azt szopogatta.

Mentek-mendégéltek. De azért, mikor beesteledett, mégsem jutottak ki az erdőből. Ott köllött meghálniok a szabad ég alatt. Párnájok a mohás fatöve, takarójuk a lomb-sátor volt. De alig hunyták be szemüket, éktelen jajgatás verte fel őket. Mintha kis gyermek sirna vagy egy ember fájdalomában nyöszörögne. Ferke egész testében reszketett.

- Fussunk! Jaj, fussunk innen!... mondá; itt rablógyilkosok tanyáznak... tán éppen most öltek meg valakit!...

- Fussunk ám!... de hová?... merre? szólt Gyuri, aki szintén megijedt.

A panaszos hang egyre hallatszott, majd közelebb, majd távolabb, és mindig egyformán. Gyuri figyelt.

- Ne félj barátom, nyugtatá meg a remegő hőst, ez nem emberi hang; ismerem már: a nagy fülesbagoly rikoltoz itt.

- Az nem bagoly! mondá Ferke; nem, ez valami szerencsétlen ember, akit a rablók nyúznak-ölnek. Menjünk innen! Rohanjunk!

- De én biztosan tudom, hogy bagoly, mondá Gyuri; már hallottam is egyszer kiáltani, éppen így mint most. Akkor édes apámmal mentünk át az erdőn. Én is úgy féltem akkor, mint te most. De apám figyelmeztetett, hogy az nem lehet emberi hang, mert mindig egy és ugyanaz. No, figyelj csak! Ugy-e, hogy egyforma erősen hangzik? - már pedig, ha valakit félóránig ölnének, gyengülne a kiáltása, már nem birna így jajgatni.

A Gyuri beszédje megnyugtatta Ferkét, amint hát valósággal úgy is volt, amiképen mondta. Ferke tehát visszatért a fekvőhelyére és elaludt, mert a fáradtságtól, éhségtől már ülni sem birt.

Hogy is mondja Arany János az ő „Toldi” című verses elbeszélésében, mikor Miklós vitéz a nádasban elalszik?

*De a kinos éhség azt is irigyelte,
Hajnali álmából csakhamar felverte.*

Üres gyomruk felhajszolta őket, és megint csak olyan keserves táplálékkal köllött beérniök, mint tegnap. Próbáltak madártojást keresni, de egyet sem találtak! Így hát csak bogyót ettek, akár a madarak, habár nem is olyan jóízűen. Még szerencse, hogy nem a nap fényében köllött gyalogolniok, mert a fák sűrű árnyékot adtak, meg egy-egy forrásra is bukkantak, melyből szomjukat olthatták.

Még egy egész éjjelt köllött az erdőn tölteniök, aztán végre, másnap reggel szerencsésen kiértek belőle. Alig volt már jártányi erejük. Csak úgy vánszorogtak. A szemük be volt esve, arcuk sápadt és sovány, ruházatuk vásott, a nyirkos földtől piszkos - mert az a naptól megfakult és a tüskebokrokkal való sűrű érintkezéstől egész elrongyolódott. Láruk a sok gyaloglástól sajgott. Szerencsére a cipő teljesen lefoszlott róluk s így nem is köllött levetniök. Szakasztott- és tépett-olyanok voltak, mint a koldusgyerekek. De ők nem törődtek semmivel; csakhogy már az országra jutottak, hogy megint emberi lakást értek! Ugrándoztak volna is örömlükben, de nagyon fájt a talpuk, nem tehették.

Már most hová, merre? Alá is út, fel is. Merre induljanak?

- Én nem bírok egy lépést sem tenni, mondá Ferke; ülünk le ide az árok partjára és várjuk be, míg valami szekér jön. Nem bánom már én, akárhová visz. Felülünk rája és megyünk.

- Te Ferke!... tudom már, hová visz ez az út, mondá Gyuri. Ráismerek; harmad-éve utaztam erre apámmal. Ha északnak tartunk, a rajcsai fürdőbe érünk.

- Igazán? kiáltott Ferke; a rajcsai fürdőbe? Hiszen ott van az én mamám!

Ekkor zörgés hallatszott. Paraszt-szekér jött partnak az uton. A két gyerek kiáltozott a kocsis felé; ez felelt is valamit, de a fiuk nem értették, mert az atyafi tót volt és nem tudott magyarul.

Gyuri próbálgatta, hogy megmagyarázza neki, mit akar. Azt t. i., hogy vegye föl őket a szekere; de a jámbor atyafi csak nem értette.

- Majd beszélek vele én! mondá Ferke. Egy piculája volt még, azt kivette és mutatta a kocsisnak.

- Vigyen el téged az ördög, ha minket el nem viszel!

Most már az atyafi nagyon jól megértette a magyar szót. A két gyerek fölült a saroglyába. No hiszen, - keserves ülés esett ott! Valahányat döccent a szekér, annyiszor szökött egyet a fiuk üres gyomra, úgy hogy szinte tengeri-betegséget kaptak tőle. Végre egy falucskát értek, melyben a kocsisuk lakott. Már örültek is, hogy leszállhattak, mert egészen megnyomorította őket az a kocsizás. Ennél még a gyaloglás is többet ért.

A gazda felesége jó asszony volt. Egy tányér aludt-tejet és egy jókora darab fekete kenyeret adott nekik. Képzelterni, milyen mohón esett neki a két éhes gyerek! A tót asszonnyal nem beszélhettek sokat, mert ez is csak tótul tudott; de azt megértette, hogy itt akarnak maradni éjszakára. A pajtába vezette őket, hol a szalmán meghálhattak. Ez sem volt valami kényelmes fekvőhely, de az ő törődött fiatal tagjaiknak most kedvesebb volt a dagadó friss párnákkal megvetett ágynál.

Másnap reggel egy darab kenyérrel útnak bocsátotta őket a jószívű tót asszony. Mikor azt kérdezték tőle, merre van Rajcsa? - az asszony a kinyújtott karjával mutatta, hogy csak előre egyenesen. Pihent lábakkal gyorsabban is haladtak s még az a szerencsájük is akadt, hogy egy hintóra kapaszkodhattak fel hátul. Jó darabon mentek így, amíg a kocsis nem vette észre és az ostorral nem csapkodott feléjük.

Úgy tizenegy óra felé lehetett, mikor már a rajcsai fürdő házai föltűnedezték előttük. Ferke olyan víg lett, mint a madár; Vas Gyuri pedig rosszkedvű.

- Nos Gyuri, mi lelt? Mi bajod? kérdé Ferke.

- Nagyon röstellem, hogy ilyen rongyosan, piszkosan lássanak itt, ahol mindenki díszes tisztaságban jár. Voltam már itt egyszer. Édesanyámnak testvére is itt lakik, nem merek mutatkozni előtte ilyen állapotban.

- Ej te gyáva! gúnyolódott Ferke; emiatt búsulsz? Ha nem tetszik nekik, hát ne tessék! Látod, én nem félek attól, mit szól majd a mamám!

- Ó, te igen bátor vitéz vagy! mondá Gyuri; már tapasztaltam.

- Nem is vagyok olyan gyámoltalan fickó, mint te! - dicsekedett Ferke. - Úgy-e örültél, hogy én is ott voltam veled az erdőben? - különben féltél volna! Én a farkasokkal, medvékkel is megvívtam volna.

- De a bagolytól féltél, komám. Nagyon bátor legény vagy te, mondhatom! felelt Gyuri nevetve. Most pedig hagyjuk ezt; itt van a néném háza. Jaj Istenem, hogy is menjek be!...

Bezzeg összezsapta kezét a néni, midőn Gyurit ilyen állapotban látta. Hát még mikor az egész siralmas históriát meghallotta! Hamar hozatott mosdóvizet, fésűt, majd kávé parancsolt. Mindenekelőtt bort, jó, édes erősítő tokaji bort töltött beléjük és cukros süteménnyel tömködték őket.

- Hogy is hívják az édesanyádat? kérdé Ferkét; majd a lakására küldök és ide hivatom. Addig rendbeszedlek; mert ha a mamácskád így lát meg, biztos, hogy elájul.

- Mirevaló az a ceremónia? mondá Ferke; én így is tetszem majd neki. Magam elszaladok lakására. Az „Atilla”-nyaralóban lakik.

- Megállj csak egy kicsit, fiacskám! A te mamád most bizonyosan a parkban lesz, mert ott sétálnak most délelőtt a fürdővendégek. Zene is szól rendesen ilyen időben.

- Messze van az a park? kérdé Ferke.

- Csak húsz lépésnyire innen, mondá a néni; de addig el nem bocsátalak, míg csak meg nem mosakodol és meg nem fésülködöl. Ni, milyen pozdorjás a hajad!

- Bánom is én! mondá Ferke a vállát vonogatva. Ezzel kitepte magát a néni kezéből és kiszaladt. Éppen rákezdte a zene és most már nem is köllött neki az utat mutatni. Ott a nagy hársfasor alatt a közönség föl és alá sétált. A nők szebbnél szebb ruhában pompáznak, a gyermekek meg olyan cifrára voltak öltöztetve, mint a bábuk.

Ferke édesanyja is ott sétált gyönyörű selyemruhában, mely csipkével volt díszesítve. Két igen finom külsejű nővel beszélgetett és úgy látszott, nagyon jól mulatott. Majdnem halálra vált mikor egy rongyos, piszkos, félig meztelű koldus-gyerek ugrik rá, megöleli és mosdatlan szájával össze-vissza csókolja, még pedig olyan hatalmasan, hogy menten leesett a mama kalapja és a haja elkuszálódott. Hát még mikor Ferkére ismert rá abban a züllött gyerkőcben! Csak akkor ijedt meg igazán. De Ferke nem törődött vele, csak folyton ölelgette mamáját - és a csipkefodrokat egytől-egyig letépte a ruhájáról, folyton kiabálva; „Édes mamám! Éhes vagyok!”

- De fiú... gyerek!... hogy kerülsz te ide? kérde anyja, aki fülig elvörösödött és szégyenletében majd a föld alá sülyedt. A többi vendég is oda gyülekezett és nézték ezt a furcsa jelenetet.

- Mi az? Mi az? kérdezték többen.

- Valami örült koldusgyerek megrohanta Varjádynét.

- Nem koldusgyerek az, hanem az ő saját, édes fiacskája! magyarázta valaki.

- Az lehetetlen! Hogy kerülne ide a fia ilyen állapotban?

Ferke mamája nem habozott sokáig. Rögtön kocsiba ült az ő drágalátos fiacskájával és hajtattott vele - a fürdő-házba. Ott Ferkét mindjárt két szolgálval egy kádba dobatta. Jóllehet rugdalódzott, kapálódzott: tisztára súrolták a fürdőlegények. Míg így foglalkoztak vele, egyre járt a szája: t. i. rágcsált, mert anyja ennielőt adatott neki - különben agyonharapta volna a két szolgát.

Ruhát is kerítettek a számára, meg fehérneműt. Igaz, hogy a kabát kelleténél jóval hosszabb s a nadrág rövid volt, a cipőben meg akár a két lába is elfért volna.

Anyjának nem is volt tudomása felőle, hogy Ferke Bánhidáról eltűnt. Ámbátor Sándor bácsi rögtön sürgönyözött Ferke apjának, hogy az ő kedves fiának nyoma veszett, az nem tudósította a mamát, mert nem akarta megijeszteni. Most, mikor a mama hallotta, mi módon tévedt ide Ferke, rögtön sürgönyözött Bánhidára is, haza is, és kérte férjét, hogy vigye el azonnal az ő aranyos fiát.

Másnap csakugyan eljött a Ferke apja. Sándor bácsi, a néni és Jenő szintén siettek meglátogatni a megkerült rokont. Gyuriért is eljött az atyja.

- Látod Ferke, monda Sándor bácsi; éppen azon a napon, mikor eltűntél, azt mondtam Biri nénédnek, hogy másnap reggel majd kocsin küldelek el titeket Rajcsára a mamához. Te szebb utat választottál.

- Tudja mit, bácsikám? monda Ferke; menjünk most Bánhidára és jöjjünk megint ide.

- Hohó! Abból nem lesz semmi, monda Ferke atyja; most haza jössz velem és lesz rá gondom, hogy felügyelet alatt légy. *Nevelőt kapsz!*

Ez már csapás volt. Ferke búsan lecsüggeszté a fejét. De csakhamar felvidult az arca. Azt gondolta: majd megszökik!

Még aznap vitték haza. Vas Gyuritól érzékenyen köszönt el és a lelkére kötötte, ne felejtse el, hogy ő, t. i. Ferke, háromszor mentette meg az ő, mármint a Gyuri életét az erdei kalandban.

Mikor hazaért, nem volt képes az utcára kimenni, mert kimarjult a lába és néhány napig sebes volt. A jó pajtások siettek őt meglátogatni.

No hiszen, volt mit hallaniok, mert Ferke csudadolgokat mesélt az ő kalandjairól! Még hétfejű sárkányokkal is birkózott ott a föld alatt, hol a Rákóczi és Dárius kincsét látta. Talán érdeke-
sebb is lett volna ez az egész história, ha *ő maga* beszélt volna el; mert én csak az igazat

mondom, a hazugsághoz nem értek. A pajtások szórul-szóra elhitték neki. Hogyne? - mikor még tanuja is volt rá: a híres Vas Gyuri. Ők el voltak ragadtatva és Ferke is nagyon meg volt elégedve magával és minden újabb kalandja után így kiáltott fel:

- Ilyen pompás vakációja nem volt senkinek!

A ROSZCSONT FERKE NEVELŐJE.

Kényelmesen elnyújtózva terpeszkedett Ferke a pamlagon, a vendég-szobában. A mamát annyira fölizgatta az a jelenet, mikor drágalátos fiacskája rongyosan, mint egy koldusgyerek szaladt a nyakába, hogy belebetegedett és az orvos tanácsára el köllött utaznia, hogy gyógyíttassa magát. Ferke apja nagyon el volt foglalva és így Ferke volt az úr a háznál.

Mondom, ott hevert a pamlagon, mikor beront hozzá Vad Laci.

- Te Ferke, igaz-e, amit hallottam?

- Mi volna az az igaz? kérde Ferke, meztelen lábával a levegőbe rúgva egy gyönyörű selyempárnát, mely éppen az aranyhalak medencéjébe röpült bele.

- Hát az, hogy nevelőt kapsz! felelé Laci. Most mondta az Ilonka húgod a mi Irmánknak.

- Persze, hogy igaz. Mért ne volna igaz? Még pedig olyan nevelőm lesz, hogy a kis-királynak sincs külön! nevetett Ferke.

Laci hüledezett ámulatában.

- Hogyan, Ferke! Te még nevetsz? Hát nem búsulsz rajta, hogy nevelőd lesz?

- Már ugyan mit búsulnék? Búsuljon az, aki ide kerül. Több oka lesz annak. Inkább még örülök rajta, hogy lesz, akit néha megréfálhassak. Megállj csak! Majd meglátod, milyen pompás multság lesz az. Olyat még nem láttál, amit én teszek vele.

- Áhá, mondá Laci. Most már értem. Csakugyan jó lesz. Majd segítünk neked: én, Pali és a többiek.

- Megbírok én vele magam is, nevetett Ferke. No de nem árt, ha ti is segítetek. Nagyon szép tréfákat gondoltam már ki, amikkel meglepjem az istenadtát. Olyan varangyosbékákat csempészek az ágyába, hogy menten kirázza a hideg, ha belefekszik.

- Talán jobb lesz, ha egeret teszünk a vánkös-cihába. Az olyan szépen fog majd ide-oda futni a feje alatt, tanácsolta Laci.

- Egeret, patkányt, akár hatot is, mondá Ferke. Egyet meg bevarrok a kabátja zsebébe, hadd rágja magát keresztül rajta.

- Pompás! Te Ferke, a legszebb kabátjába tedd! nevetett Laci.

- Bízd csak rám! Tudom én, mit csinállok. Sót, paprikát hintek a kávéjába, megcukrozom a levesét, hogy majd az első kanálnál jóllakik. Pápaszemét a cipőjébe dugom, hogy összetörje, amikor felhuzza, aztán jól meg is vághatja a lábát. Három napig sántítani fog bele és hozzá még odalesz a drága szemüvege is.

- Nagyszerű! De hátha nem hord szemüveget?

- Már hogyan hordana, te tökfilkó! förmedt rá Ferke Lacira. Az én nevelőmnek ne legyen szemüvege! Olyan nincs! Lesz ám neki aranyba foglalt csiptetője, pápaszeme, monoklija, messzelátója... és én mind összetöröm, izzé-porrá zúzom!

- De a messzelátót és a monoklit előbb nekem adod egy kicsit játszani, ugy-e? mondá Laci.

- Hogy is ne! hetykélkedett Ferke. Az én nevelőm holmijához semmi jussod. Azzal én parancsolok!

- Te irigy majom! kiáltott Laci.

- Te haszontalan gézengúz! felelt Ferke.

És püff neki, püff neked!... megindult egy kis barátságos agyabugyálás. A puha szőnyegen pompásan lehetett hemperegni. Még szinte jól esett annak, akit ellenfele legyűrt, hogy oda nyomták a padlóhoz. Az ütés sem fájt. E kis birkózás után a legjobb kedvben folytatták a tanácskozást.

- Te Ferke, kezdé Laci, kinek talán fájt egy kicsit a kapott fejbarack, mondd csak, hátha az a nevelő majd megharagszik?

- Hát csak tessék neki haragudni. Bánom is én!

- Igen ám, hátha megver?

- Mit? Engem? No, csak azt próbálná! Úgy a fejéhez vágom a tintatartót, hogy százfelé is repül minden porcikája!

És hogy megmutassa Lacinak, miképpen fogja azt a tintatartót a nevelő úr fejéhez vágni, felkapott egy gyönyörű névjegytartót és a falhoz csapta. Ezer darabra is tört az. Ferke a cserepekot ott hagyta a padlón. Olyan nagy legény, mint ő, nem törődhetik csekélységekkel.

Lacinak ez nagyon tetszett. De aztán újra aggódott.

- Hm! Hátha erősebb lesz a nevelő náladnál és mégis csak megver?

- Nevetséges! Az olyan vékony dongájú anyámasszony katonáját legyűröm én félkézzel is.

- Láttad már? Itt van már? kérde Laci mohón.

- Látni nem láttam. Még azt sem tudom, talált-e már apa nevelőt. Csak képzelem, milyen lesz. De akárki lesz, akármi lesz: tudom, örülni fog, ha ép kéz-láb menekülhet el innen.

- Jól teszed, mondá Laci. Minek is üti be ide az orrát?

- No hiszen, meg is emlegeti azt a napot, amikor ide betette a lábát! Fenyegetőzött Ferke. Még nem is mondtam mindent, amit teszek vele. Kifőztem már többet is. Csak jöjjön!

- De szeretném már látni! mondá Laci. Nagyon kíváncsi vagyok rá.

- Magam is nagyon szeretném, ha már itt volna. Szörnyen unatkozom.

- Gyere velem, elmondjuk az ujságot pajtásainknak, hívta Laci.

- Nem mehetek, fáj a lábam. Még nem is húzhatok cipőt. Mezitláb pedig nem megyek.

- Ejnye, de finnyás kisasszony lett belőled, gúnyolódott Laci. Te lusta medve!

- Vagyok, ami nekem tetszik! kiáltott Ferke a távozó Laci után.

Laci nem tudta, miért maradt Ferke olyan készségesen otthon. De hát Ferkének sok dolga akadt. A szakácsné nagy rémületére kuktának állt be és mindig ott lábatlankodott a konyhán; kivált mikor süteményt vagy befőttet csináltak.

A szegény Kata néha majd a haját tépte mérgében. Az úrfi marok-számra tömkölte magába a cukrot és amint Kata az üvegekbe rakta a befőzni való gyümölcsöt, Ferke azon módon ki is szedegette és megette.

- Legalább hagyjon békét annak a hámozott baracknak! rimázkodott Kata. Amott van egy egész kosárral, egyék abból, csak ezeket ne bántsa!

- Ohó! mondá Ferke. Maga csalni akar. A legszebbeket kiválogatta! Nekem csak a csúnya, zúzott barackokat adja.

- Persze, hogy úgy tettem, felelé Kata. Befőzni csak a szép gyümölcsöt szabad, másképp el nem áll télig. Akkor bezzeg jól esik az úrfinak.

- Nagy sor az, télig várni, vitatkozott Ferke. Én már most kiveszem a magam részét. Mert hátha télig megeszi másvalaki.

- A részét, a részét! kiáltott Kata. Hisz mind megeszi, semmi sem marad. Jaj, mit szól majd a nagyságos asszony, mikor haza jön!

Mérgelődhetett Kata amennyit akart, mikor egyszer Ferkének olyan jó kifogása volt, hogy ő a maga részét veszi ki. Ezen a réven megdézsmált mindent, ami a keze ügyébe esett. Csak úgy dugdosni köllött előle minden ennivalót, mint a pákos cica elől. Csakhogy a Cirmos legalább a befőtteket nem bántotta, míg Ferke éppen ezekre vadászott leginkább. A szakácsnénak hajnalban kellett fölkelnie, ha befőttet akart csinálni. Csakhogy Ferke, mikor megsejtette a dolgot, nem röstelt szintén fölláldozni egy kis álmat azért, hogy elcsenhessen egy pár üveget és hegyibe még meg is bosszanthassa Katát.

- Csak már sétálhatna! sóhajtott a szakácsné. Istenem, milyen jó volna, ha megint naphosszat barangolna valami reneteg erdőben, ahonnan csak sohanapján kerülne haza!

Ezt kívánták a többi cselédek is, de talán még a testvérei is, akiket úgy elkínózott, hogy jobbnak látták szegények a reggeli után elszökni hazulról a nénihez. Ott maradtak egész nap és csak ebédre és éjjelre vetődtek haza.

Általános volt az öröm, mikor Ferke egy reggel kijelentette, hogy már nem fáj a lába, már felhúzhatja a cipőt. Olyan „hál Istennek!” hangzott az egész házban, hogy szebbet még a püspök sem mondhat. Kata arca úgy sugárzott, ragyogott az örömtől, mint a frissen megsikált réztepsi.

De mindjárt búra vált az öröme, mikor Ferke azzal állt elő, hogy ő elkiséri Katát a heti vásárra és segít neki - bevásárolni. A kosarat is elejtette ijedtében a szegény szakácsné, mikor ezt hallotta.

Szépen kérte Kata, hogy csak maradjon Ferke otthon. Beszélhetett annak! Csak azért sem engedett.

- Maga mindig csak haszontalanságot vásárol össze: petrezselymet, hagymát, sárgarépát, zöldbabot és effélét. Ha maga szereti, hát egye meg; de ma azt fogja venni, amit én szeretek.

- Hát csak mondja, mit akar, megveszem, igérte Kata.

- Igen, de akkor keveset vesz, tudom én azt, felelt Feri. Jobb lesz, ha én is magával megyek.

- Itt a pénz, itt a kosár, mondá. Menjen az úrfi maga. Én nem megyek egy tapodtat sem.

Ferke meghökkent. Egyelőre jobb lesz engedni, gondolá.

- No jól van, mondá nagylelkűen; nem kísérem el, ha megveszi mind, amit akarok.

- Isten neki! Hát aztán mi legyen az? kérde Kata.

- Először is: kukorica; finom, zsenge, friss törésű kukorica, de annyi, hogy legalább tíz cső jusson nekem. Szilvát, körtét vegyen egy-egy kosárnyit *nekem*, egyet a gyermekeknek.

- És ezt mind meg akarja enni? kérde a szakácsné.

- Mégegyszer annyit is megbirok, nevetett Ferke. No várjon csak! Még sütő-tököt is vegyen!

- De azt még nem lehet kapni.

- Hát nem bánom, vegyen helyette mégegyszer kukoricát, majd megsütöm. Most pedig egy-kettő... menjen már! Mit készülődik egy óráig?

Katát nem köllött kergetni, magától is sietett, ahogy csak bírták a lábai. Örült, hogy ily könnyűszerrel lerázhatta a nyakáról Ferke úrfi. Annál nagyobb volt rémülete, mikor a legnagyobb tolongásban egyszerre csak melléje furakodik Ferke és rá vigyorog.

- Milyen szerencse, hogy találkoztunk! szólt Ferke csúfolódva. Lám, hogy megtartja az ígértét! Tessék! Itt van megint a petrezselyem, murok, hagyma, kalarábé és káposzta. Ilyenekre pazarolja a tenger pénzt. De most én parancsolok, majd én mondom meg, mit vegyen.

Keserves vásárlás esett most. Minden gyümölcs-árus kofa előtt megállította Ferke a szakácsnét: hát még a zsenge kukoricánál! Egész regementnek elég lett volna, amit összevásároltak. E mellett folytonosan pörölt vele, úgy hogy az egész piac nevetett rajtok. Hol jobbra, hol balra ráncigálta, már amint meglátott valamit, ami neki tetszett. Kata szeretett volna hazafutni, de még csibét köllött vásárolnia.

A folytonosan izágáskodó Ferkével megállt egy asszony előtt, aki baromfit árult. Kata csibét válogatott, Ferkének pedig megakadt a szeme egy pompás kakason. Először is ennek a farka tollaiból akart egyet-kettőt kitépni: de a kakas, mint valami ügyes vívó, úgy vagdalkozott a csőrével hogy Ferke jónak látta abbahagyni a kísérletet. De egy kis tréfára már nagyon ráéhezett. Fölvette a kakast és mivel sem az alkudozó szakácsné, sem a kofa nem ügyelt oda, bicskájával elvágta a madzagot, mellyel kakas uramnak a lábai és szárnyai össze voltak kötve. Aztán szépen letette a földre. Betelt néhány perc, míg a kakas észre vette, hogy szabad; de azután futásnak eredt. Lett erre hajsza! Az asszony utána és el is akarta fogni; de a kakas most már repülni is kezdett, hogy meneküljön. Akkora lárma támadt, hogy az egész piac zúgott bele. Felborítottak egy kosár tojást és elgázolták, amott meg egy halom paradicsomot; Ferke egymaga leütt egy sor tejfölös és tejes köcsögöt a lábáról, borzasztó pusztítást vitt véghez egy fazekas tálaiban és bögréiben, megbotlott egy nagy lábasban, leesett, de feltápáskodott és a kofa-asszonyok közé ugrott. Kézze-lábbal védekezett üldözői ellen. Egész rakással hevert előtte a sok kidöntött vaj, túró, szilva, tojás, paradicsom, szeder: leöntve íróval, tejföllel. Végre legyűrték s ebben a szép keverékben meghömpörgették és úgy ütötték-verték. Képzeltetni, milyenné vált! Ruhája, képe tarka szint váltott; piros, fehér, sárga, kék lett s alig látszott ki a szeme. Egy erős rugással végre kiszabadította magát és hazafutott. Utána a kofák egész hada, köztük az is, aki jajszóval siratta az ő szép kakasát. Azt követelték, hogy valaki térítse meg a kárukat, amit Ferke apja meg is tett; de aztán Ferkén olyan sort vert el, hogy maga is belefáradt.

Egy óra múlva Ferke már eldicsekedett vitéz tetteivel barátainak, kik nagyon sajnálták, hogy rajtok nem esett meg az a kaland. Az ütlegekről Ferke egészen megfélekedezett; de tán azt nem is irigyelték volna tőle a pajtásai.

Ferke atyja kétségbe volt esve. Akárhogy próbálta, nem kapott nevelőt. Isten tudja, hogy történt. Tán országszerte ismerték már a jómadarat. Pedig most Ferke apjának két hétre el köllött utaznia és szerette volna fiát jó kézre bízni. Panaszkodott is egyik ismerősének, egy huszárkáplárnak, ki szabadságra volt itthon.

- Lássá, Gerendai úr, igazán nem tudom, mit tegyek. Nem merek elmenni a háztól, mert félek, hogy ez a rossz gyerek valami galibát csinál. Bárcsak találnék valakit, aki legalább addig vigyázna rá, míg én oda leszek. Hátha a kedves öccse, a joghallgató, ki most itthon van, vállalkoznék?

- Már ez aligha vállalkozik. Vizsgálatra készül, sokat kell tanulnia, aztán nem is igen tudna ő boldogulni az ilyen vásott fickóval. De ha akarja - én leszek a nevelője két hétig. Tudom, hogy megpuhítom ő kelmét.

- Szavánál fogom, barátom! Most mindjárt velem jön, különben még megbánja ígértét.

- Attól ne tartson; de azt kikötöm, hogy Ferkét egészen az én kezembe adják. Azt tehessek vele, amit akarok.

- Hogyne! Egészen tetszése és belátása szerint bánhatik vele, mondá jókedvűen az apa.

Együtt mentek haza. Az apa behivatta Ferkét, aki éppen most jött haza valami mezei kóborlásról. Olyan volt, akár egy megszökött madárijesztő: csupa ringy-rongy és piszok. Cipőjén egész telek földet hozott haza, olyan sáros volt.

Ugyancsak megharagudott az apja, mikor így látta. Előbb meg köllött Ferkének mosakodnia, tiszta ruhát váltania, aztán mutatta be az apja Gerendai úrnak. Ferke ugyancsak hüledezett, mikor meglátta a nevelőjét. Ez a magas, szálas, nagybajuszú katonaember - nevelő? Hogy csörtet a kardja, mikor lép! Ilyen nevelője nem volt senkinek hét vármegyében sem. Ferke nem tudta, örüljön-e vagy bosszankodjék. Egyelőre eldicsekedett fűnek-fának a nevelőjével.

- No, ez már okos gondolat volt a nagyságos úrtól, mondá Kata. Nem is való neki holmi tudós ember, hanem ilyen jó markos huszárkáplár, aki móresre tanítja.

Amint este elutazott az apa, Gerendai káplár bevonult ünnepiesen a házba.

- Regruta Ferke, állj elő! parancsolta.

Ferke megállt előtte feszesen, egyenesen.

- Most figyelj! Tüstént lefekszel, rögtön elalszol, holnap reggel pedig, mikor a dobszót hallod, kiugrol az ágyból. Aztán kitisztítod a cipődet fényesre, kikeféled a ruháidat és pontban hét órakor az ebédlő előtt vársz. Értetted?

Hallani hallotta, de érteni bizony nem értette a szót Ferke barátunk. Ő tisztítsa a cipőjét! Hát mire valók a cselédek? Pontosan keljen föl - borzasztó!

- Én nem tisztítottam még sohasem cipőt, mondá durcásan. Nem is tudok hozzá.

- Nem? felelt a káplár úr harsányan. Akkor hát most megtanulja az úrficska ezt a hasznos és szép mesterséget. De jegyezd meg magadnak, hogy nem szabad egy szót sem felelned, ha én, a káplár, valamit parancsolok. Ha felelni mersz, akkkorrrr!...

Tyü! De rettenetesen állt most a nagy bajusz hegye! Akár a dárda... s éppen Ferkének szögezve! A káplár úr szeme pedig veszedelmesen villogott. Ferke pajtás szó nélkül kullogott a hálószobába.

Aztán Gerendai úr a cselédeknek osztogatott parancsokat. Látták, hogy Ferke mesterére talált. Olyan öröm lett a házban, hogy le sem írhatom.

Már korán hajnalban dobszó verte föl Ferkét. A mindenest, ki valamikor katona volt, megbízta Gerendai úr, hogy verje el Ferke ablaka alatt az ébresztőt. De hiába verte a mindenes a dobát, hogy az majd megrepedt, Ferke a másik oldalára fordult és horkolt, mint a mármárosi medve.

Bezzeg később ürge is szeretett volna lenni, mikor a káplár olyan rettenetes lármát csapott, amiért két órával később állított be a reggelihez, poros ruhában és cipőben.

- Miért jössz ily későn? És milyen a cipőd, a ruhád? Rögtön lódulj és tisztítsd ki a cipődet!

- A cselédek... mentegetőzött Ferke.

- Nem a cselédeknek szólt a parancs, hanem neked. Most egy-kettő! Indulj! A saját tíz körmöddel keféld fényes feketére, addig pedig egy falatka ennivalót sem kapsz.

Tudjuk, hogy Ferke szörnyű módon nem szeretett bőjtölni. Kiszaladt a konyhába és ledobta a cipőit.

- Tisztítsák ki, ez a maguk dolga!

De nyomában termett Gerendai káplár uram és mérgesen rákiáltott:

- Micsoda! Hát ez a fickó még okoskodni mer? No mindjárt elverem amugy huszárosan.

Iziben neki fanyarodott Ferke a keserves munkának. Jaj de lassan ment az! A káplár ott állt mellette és nézte, amint subickol; még utasítást is adott neki. Ferke akár az egész skatulya fénymázt rákeni a félcipőre mérgében, ha nem néznek oda.

Ruháit is ki köllött porolnia, amint illik. Gyomra azalatt korgott-morgott. Ferke majd oda lett tehetetlen dühében.

Mikor már felöltözködött, a káplár ur mondá:

- Úgy látom, egyetlen egy gombod sincs rendjén sem a kabátodon, sem a mellényeden. Most az egyszer megengedem, hogy Lizi varrjon fel gombokat, de ha ezentúl leszakad, a te gondod lesz, hogy rávarrd.

Amíg Lizi gombokat kerített, cérnát hozott, befűzött, öltögetett, rettentően sok idő telt el. Ferkének legalább úgy tetszett, már majdnem sirt.

- Éhes vagyok! Reggelizni akarok!

- Akarsz? Regruta Ferke, itt csak én mondhatom azt, hogy „akarok”. Én vagyok a kommandás, a regruta pedig hallgasson, különben!... Van nekem egy kitűnő nádpálcám és ha nem férsz a bőrdbe, hát megtáncoltatlak, nem bánom.

Ferke elhallgatott, pedig gyönyörű bömböléshez készült. Végre, végre-valahára reggelizhetett! Mondhatom, úgy ízlett neki, mint még soha! Éhes volt mint a farkas. Hogyne, mikor tizenegyre járt az idő!

Reggeli után következett egy kis gyakorlat a nagy udvaron. A regrutának - már mint Ferkének - meg köllött tanulnia a katona regulát. És hangzott a parancsszó keményen:

- Vigyázz! Jobbra át! Balra át! Indulj! Jobbra kanyarodj! Egyenest! És így tovább.

Hisz tanulta már Ferke a tornaórán a katonai gyakorlatokat, de hát az csak tréfadolog volt. A tornatanár ügyelt ugyan a testtartásra - de más volt az, mikor igazi, valóságos káplár adott leckét. Jaj de fájt a háta a sok egyenesítéstől! A nyaka belémerevedett, karja majd kificamodott a sok igazításban. Hát még a lába! Mintha csak karóvá dermedt volna. És mégis fájt. Nem mondom, hogy Gerendai káplár uram verte vagy püfölte; de bizony Ferke úgy érezte magát, mintha összetörték volna minden porcikáját. Egy álló óráig jártatta így az udvaron.

- Nagy kár, mondá a káplár úr, hogy nincs lovad. Megtanítanálak huszárosan lovagolni.

Ferke világéletében mindig azt kívánta, hogy bárcsak lova volna; de most örült neki, hogy eddig nem teljesült kívánsága. Hiszen ha már gyalogszerrel is ennyi a kínlódás, mi lesz még, ha lovagolni tanítja? Nem köll neki ló, legalább egyelőre nem, amíg Gerendai úrtól meg nem szabadul.

Hát még mekkora kínokat állt ki Ferke az ebéd alatt! Mert hát szeretett jól enni, de a káplár elkeserítette minden falatját örökös rendreutasításával. Írtózatosságot volt az.

Ebéd után a káplár úr helyi szemlét tartott. Két sötét kamrácskát fedezett föl az udvar végén.

- Ez jó lesz egyesnek, mondá. Ez a sötét lyuk pedig dunklinak. Majd ide zárlak, Ferke öcsém, ha nem fogadsz szót.

- Igen ám, ha bemegyek, szólta Ferke inkább magának, igen, igen csöndesen. De mégis meghallotta az a szörnyű káplár.

- Ha nem mégy be, hát bedoblak.

És egy-kettő! mielőtt Ferke csak nyikkanhatott volna, már benn volt az egyesben; a káplár úr rázárta az ajtót, fogva volt.

Hiába dühösködött, hiába ütötte kékre az öklét, az ajtó nem nyílt meg. A káplár úr csak egy óra múlva bocsátotta szabadon. Ferke szeliden jött elő, mint a bárány.

Most újabb gyakorlat következett. A káplár úr a padláson valami régi puskát talált, olyat, amely még valamikor a kuruc háborúk idején a múlt században volt jó. Ezt adta Ferkének. Nagyon nehéz volt és majd lehúzta a gyereket. De a káplár irgalmatlanul kommandórozott:

- Lábhoz! Vállra! Célozz! Sulyba! Tisztelegj!

Jaj de nehéz volt az! A káplár úr akadékoskodott és minduntalan talált valami hibát. Ferke kétségbe volt esve. De szerette volna a káplár urat fejbe kőlintani azzal az ócska puskával! Csakhogy nem mert még csak szólni sem. Pedig nagyon fúrta az oldalát a méreg. Úgy próbált ellenkezni, hogy rosszul csinált mindent. Jobb kéz helyett a balt használta; ahelyett, hogy bal lábbal lépett volna ki, jobb lábbal lépett; de a káplár nádpálcája olyan alaposan megtanította a különbségre, hogy Ferke barátunk többé el nem felejtette.

Olyan fáradt volt Ferke, hogy mikor este takarodót dobolt a mindenes, csak úgy dőlt bele az ágyba. Másnap újra kezdődött a katonai nevelés és tanítás, mint a káplár úr büszkén mondá. Csak legalább szép fényes egyenruhája volna! Ezt már szivesebben tisztítaná, gondolá Ferke. De ilyen hitvány, közönséges kabátot! Fennhangon nem merte ezt mondani, mert ilyenkor a káplár rárivalt:

- Ne okoskodjál!

Még pedig olyan hangon, hogy Ferkénk pisszenni sem mert többé.

Csak legalább a cselédeken adhatta volna ki a mérgét! De ez a rettenetes ember mindig a sarkában járt és egy percig sem engedte pihenni. Mikor már nem tudott egyebet kigondolni, silbaknak állította a nagy kőrisfa elé, keményen ráparancsolván, hogy innen el ne mozduljon, ha a tüzes istennyila csapkodna is le.

A káplár úr elment és most Ferke azt hitte, hogy szabad. Éppen bekukucskált Vad Laci a többi pajtásokkal.

- Te Ferke! Mit csinálsz?

- Őrt állok! Nem látod?

- De ugyan minek? Tán hogy a szarkafészket el ne vigyék a fatetejéről? Jer közelebb; tán félsz idejönni?

- Már hogy félnék? szólt Ferke és otthagya a fát. Nem félek én senki fiától.

- Még a nevelődtől sem? kérde Rontó Pál.

- Attól sem! hencegett Ferke.

- Pedig nem valami nyápic, szemüveges majom; nevetett Vad Laci.

- Nem ám, hanem valóságos huszár-káplár, dicsekedett Ferke. A kis-királynak is katonanevelője van.

- Igen, de az nem káplár, hanem fő-főgenerális!

- Igen is, felelt Ferke, de csak baka-generális, az én nevelőm pedig huszár-káplár. Ez van annyi mint egy baka-kapitány!

- De ezt egymagad nem bírod legyűzni. Segítsünk? kérdé Rontó Pál.

Ferkében feltámadt a nevelő elleni bosszúvágy.

- Jól van, próbáljuk meg. Álljatok itt lesbe a kapu mögé és ha jön, rohanjátok meg és teperjétek le. Én addig visszamegyek a fához és tovább silbakolok, hogy észre ne vegyen benneteket.

De még ki sem mondta a szót, mintha a földből nőtt volna ki... előttük volt a káplár. A bajusza mérgesen állt kétfelé, mintha fel akarná spékelní a fiúkat; fekete szeme villogott és az a ránc ott a szemöldöke fölött rettentően veszedelmesen fenyegetőzött. Az egész társaság egy pillanat alatt szétrebbent, csak Ferke maradt ott.

Aznap megkóstolta az *egyest* és ebédre száraz kenyeret és vizet kapott. Attól ugyan meg nem hízott.

Bizony el sem mesélhetem azt szegről-végre, mennyit szenvedett az a szegény Ferke gyerek. Ti már elképzelhetitek, ha azt mondom, hogy könyv után áhitozott. Ha pihenni akart, csak arra kérte a káplár urat, engedjen neki egy kicsit olvasni. Írni nem akart, mert azt számon kérhette volna tőle a káplár úr, de olvasni - az nem olyan fárasztó. Ha akarja, bele sem néz a könyvbe. Tudta azt jól Gerendai úr, hogy csak bóbiskol a nyitott könyv mellett az a vásott kölyök. Valahányszor Ferke engedelmet kért az olvasásra, a káplár mindannyiszor hamiskásan mosolygott, de meg nem tagadta tőle. Hadd legyen meg neki ez az öröme!

Csudának csudája! Ferke megszeliidült és mint a jó óra, pontosan végezte a dolgát. Senki sem ismert rá és mindenki meg volt lepelve.

A szülék hazatértek. Nem hittek a szemöknek, mikor a változást látták, mely Ferkével történt. Gerendai káplár úr, kinek épp letelt a szabadsága és ki most már visszatért ezredéhez, rendes, jól fegyelmezett gyereket adott át szüleinek a vásott kölyök helyett, akit rábíztak volt. Hogy hálálkodott a Ferke mamája! Apja is el volt ragadtatva és Gerendai úrnak valamint Ferkének gyönyörű ajándékot vett. Mindenki meg volt elégedve, el volt ragadtatva Ferke javulása által, csak az öreg Kata dűnnyögte a konyhában, ahol senkisé hallotta:

- Megjavult! Ideig-óráig. Kutyából sohasem lesz szalonna!

A HUDRI-BUDRI KOMPÁNIA.

I.

Hogyan látogatja meg Kovácsné asszonyom Takácsné asszonyomat.

Takácsné asszony egy igen nagy házban lakott Bodrogszegen: Janka, Endre, Mariska, Pista és Jóska gyermekeivel. Takácsné asszony gyermekei a legeslegvásottabb gyermekek voltak, aminőket valaha látni vagy hallani lehetett. Fáztak a mosakodástól: alig váltottak tisztát, legott összekeverték. Folyton zajongtak, főleg Endre, aki ordításaival majd fölvette a házat, úgy, hogy az arramenők megálltak, azt hívén, valami oroszlán került oda be. Egy szép napon Takácsné asszony látogatóba várta az ő Kovácsné barátnőjét, aki régóta vágyott ide, hogy élvezze Bodrogszegnek szép vidékét. Takácsné asszony jól tudva, milyen hamisak az ő gyermekei, nem egészen nyugodtan gondolt e látogatásra, annál is inkább, mert Kovácsné asszony nem szereti a nevetlen apróságot. Ez okból maga elé idézte a mama Jankát, Endrét, Mariskát, Pistát és Jóskát és intette őket, szégyent ne valljon velök a néni előtt. Ha megérkezik a kedves vendég: arcukat, kezüket megmossák, kikefélkedjenek szép tisztára és rendesen kerüljenek elejébe és köszöntsék tisztelettel. De ne jöjjenek be egymást kergetve vagy fogósdit játszva, ahogy tenni szokták, hanem csöndesen; és ha Kovácsné beszél hozzájuk, tanult emberséggel kérdezzék: „Hogy van, kedves néni?” Ha meg őket kérdezi, így válaszoljanak illemmel: „Köszönöm, nagyon jól, kedves néni” - és „Igenis, kedves néni” - vagy, a kérdés szerint: „Nem, kedves néni.”

Aztán Takácsné ismét a gyermek-szobába küldte az aprókat.

Mihamar megcsendült a csengő.

Ekkor Ágnes, a dada, elkezdte csinosítani Jankát és Endrét és Mariskát és Pistát és a kis Józsikát, ami bizony nehéz munka volt, mert egész reggel oda voltak horgászni és majdnem olyan lucskosak voltak, mint az a halacska, melyet kedvező szerencsével kifogtak a patakából. Midőn végre rendben voltak, bementek az édesanyjuk szobájába. Elsőnek jött Janka, aki a fal mellé állott.

Aztán belépett Endre és Janka mellé állott.

Majd Mariska, aki meg Endre mellé sorakozott.

Aztán Pista, aki a Mariska oldalán foglalt állást.

Végül a kicsi Józsika pördült Pista mellé és szemét-száját annyira tátotta fel, amennyire csak bírta.

- Hogy van, kedves néni? kérde Janka.

- Köszönöm, nagyon jól, kedves néni, szolt, anélkül, hogy kérdezték volna.

- Igenis, kedves néni, válaszolá Mariska, pedig nem is volt mire válaszolnia.

- Nem, kedves néni! kiáltá Pista minden ok nélkül.

Erre aztán sarkon fordultak mind a hányan és egyenest kizúdultak a szobából.

II.

Hudri-Budriék a gyermek-szobában.

Alighogy becsapták maguk mögött az ajtót. Janka így kiáltott fel:

- Jaj, milyen borzasztó rendes kis lány vagyok én!

- Bizony, magam is oda vagyok a rettentő rendességtől! mondá Endre.

- Az ám. De hát még én! szólt Mariska.

- Mindnyájatok közt én vagyok a legiszonytatóbb rendes állapotban! óbégatott a Pista gyerek.

Erre mindnyájan kijelentették, hogy rágyujtanak egy kis parázs, jóízű zenebonára, hogy a régi kedves bomlottság ismét helyre álljon.

Aztán mindnyájan bementek a gyermekszobába.

Első dolguk az volt, hogy a függő ágyat előszedték, a kicsi Józsit beléköttették s egész a szoba tetejéig lódították fel, amit ők hintázásnak neveztek.

- Nem lesz semmi bajod, öcsikém! biztatá a kis fiút Endre... s ekkor a Józsi gyerek már ott terült el a padlón és kegyetlenül bögött. Ju-hu-hu-hú! A szegény. Aztán kiforgatták az ágyakat, feldöntötték a székeket és minden bútort, a nehéz tölgyfa-asztalt kivéve, mert ezzel nem bírtak; de Ágnes dadát rábírták, hogy álljon fel az asztalra.

- Nem lesz semmi bajod! nyugtatá meg már most a dadát az óvatos Endre.

De bizony mégis csak baj lett belőle, mert Ágnes olyan kövér volt, hogy az asztal, minden tölgyfa volta mellett, egyszerre csak feljajdult és reccs!... ropp!... ketté vált a nagy súlytól s a dada keresztülesett rajta és az asztal úgy állt meg körülötte, mint valami szoknya-fodor.

Janka ekkor felöltözködött maskarának. A szép, fürtös haját felkötötte a feje búbjára és egy csomó kakastollat tűzött beléje. Endre pedig egészen feketére mázolta be magát, hogy olyan legyen, mint az a cirkuszbeli szerecsen és hegyébe még egy régi ágyterítőt is kanyarított a nyakába.

Ami meg Mariskát illeti, ez kéményseprőnek állott. Legalább azzal a fekete dinnye-sapkával, melyet a fejébe gyűrt s kezében a nagy hajkefével, annak tartotta magát. Pista meg füstfaragó inasnak szegődött melléje és egy nagy fekete zsákot akasztott a vállára, legyen hová belekotori a kormot.

Éppen ekkor kérte föl Takácsné asszonyom Kovácsné asszonyomat: látogatnák meg a gyermekeit a gyermek-szobában.

De oh! Milyen látvány terült ott szemük elé és milyen éktelen zaj csapódott a füleikhez! A vad indián és Endre, a szerecsen- király, összekaptak valamin és javában döngették egymást, miközben rengeteg ordítást vittek véghez.

Pistának csupán csak a lábai látszottak, melyek a kályha száján lógtak ki, mialatt Mariska tartotta a zsákot, hogy felfogja benne a kormot, melyet Pista sűrű fekete felhőkben kotort ki a kályhából.

Józsika pedig ott sirdogált a függő-ágyban, míg Ágnes dada tehetetlen állott az eltört asztal forgács-fodrainak kellős közepében.

III.

Hogyan távozik Kovácsné asszonyom Takácsné asszonyomtól.

Kovácsné asszonyom igazán meg volt ijedve és anélkül, hogy még csak hátra is nézett volna, úgy rohant le a lépcsőkön, hogy szinte elesett... amidőn két szelidített gyönyörű kis tengeri malackában botlott meg, melyek ott szundítottak csöndeskén. A derék asszonyság úgy csapta be maga mögött a kis kaput, hogy akkorát szólt, mint a puska. Aztán végigszaladt az utcán, beleugrott az első kocsiba, melyet előtalált és külön borralalót adva a kocsisnak, arra kérte,

nógatta: vitten-vigye a vasúthoz, hogy a gyorsvonattal még ugyanaz órán érjen haza Kovács-házára, mert ő egy percre sem marad tovább ezen az isten-verte Bodrogszezen, mert hiszen az az ördögök tanyája!

Mihamar ott ült a jó néni a szakaszban, amidőn eszébe jutott, hogy hiszen minden holmiját Takácsné asszonyomnál hagyta. Ekkor pillantotta meg Ágnes, amint lihegve s kigyuladva, sietvést hozta utána a podgyászt. Nem hiányzott onnan semmi, még az ernyője is ott zöldelt a bőrrönd tetején. De ni!... a dada mögött ott poroszkáltak Endre, a szerecsen-király; Janka, az indiánfőnök; Mariska, a kéményseprő és az ő hűséges inasa: Pista, közbül fogva a kicsi Jóskát, aki az ő egybekapcsolt karjukon ül, mint valami hintaszékben. Leghátul jött az ő édesmamájuk sírva és mentegetőzve és kérlelve a jó nénit, térne vissza, azt ígérve, hogy mind a gyermekeit elküldi az iskolába. De Kovácsné asszonyom azt felelte, hogy „nem!”

De már másodikat is csöngettek s hogy a vonat magával ne vigye Takácsné asszonyom egész családját, hamarosan kitódultak a szakaszból, melyet a pattogó kalauz akarátja ellenére a zsúfolásig megtöltöttek s leugráltak a lépcsőn, miután Kovácsné megcsókolta Takácsné és Takácsné megcsókolta Kovácsné. Ekkor elhangzott a „Mehet!” - a kalauz tülkölt - egy fütty - egy kábító sistergés - kendő-lobogtatás - és megindult a vonat s Takácsné asszonyom az ő Hudri-Budri népével: Janka indiánfőnökkel, Endre négerkirállyal, Mariska kéménykotróval s az ő kis inasával, Ágnessel s végül Józsikával utaztak vissza, hazafelé.

IV.

Kovácsné asszonyom hazaérkezése.

Midőn Kovácsné hazaért, két kis leánykáját (iker gyermekek voltak s hét évesek) a nagy szobában találta, amint szépen egyenesen ülve várták a mamát. Gizi a „Hamupipőke” meséjét olvasta és Flóra a „Piros bóbítás kis lányka” meséjét.

Mind a ketten felálltak, midőn jó édesanyjuk a szobába lépett, aztán bevárták, míg feléjük jött és őket homlokon csókolt, vigyázva, nehogy összegyűrje az ő gallérjukat. Aztán megcsókolták és megölelték édesanyjukat, vigyázva, hogy össze ne gyűrjék az ő gallérját.

Kovácsné ezután visszavonult a saját szobájába, letette a kalapját, kendőjét és köpönyegét. Kovácsné sohasem ment a tűzhely közelébe az új nagykendőjével, mert az bíborpiros lévén, nagyon féltette a tűznek színező hevétől.

Nemsokára ismét előkerült s Gizi és Flóra széket toltak alá az asztal mellé, mert ozsonna ideje volt.

Miután mindegyik kapott egy csésze tejet és kenyeret, az olvasó-leckébe fogtak, mely a következő napra volt kiadva. Nyolc órakor eljött a Sára dada, hogy lefektesse őket. Félrerakták könyveiket és rögtön jóéjszakát kívánva édesanyjuknak, aludni tértek. Egészen csöndesen álltak, míg levetkeztették őket és rögtön rá, amint az ágyacskába fektették, mint jó gyermekhez illik, el is aludtak.

V.

Kovácsné meghívja a Hudri-Budriakat magához Kovács-házára.

Kovácsné körülbelül három hónapja volt már otthon, midőn Takácsnéól levelet kapott, amely levélben az a rossz hír volt megírva, hogy az egész Hudri-Budri banda számárhurutba esett. Kovácsné asszonyom nagyon búsult azon, hogy az ő kedves barátnőjének gyermeke mind

beteg, és gondolva, hogy a levegőváltás javukra fog válni és mivel Gizinek és Flórának tavaly úgyis volt számárhurutja, így hát nem köllött attól tartani, hogy megkapják, - tehát rögtön írt Takácsnének, kérve őt: hozza el magával Jankát és Endrét, Mariskát és Pistát és a kicsi Józsi és Ágnes meg a dadát vagy egy hónapra Kovácsházára.

VI. Előkészületek a kovácsházi látogatásra.

Takácsné asszonyom nagy örömmel fogadta Kovácsné asszonyom meghívását és azon a napon, amelyre az utazás ki volt tűzve, a Hudri-Budriak mamája, Takácsné asszonyom, benyitott a gyermek-szobába, hogy körülnézzon a gyermekek holmija közt s azt becsomagolja. És volt gondja arra is, hogy jól megmosdassa és rendbeszedje őket, mielőtt vasutra szállnak.

Itt volt az öt gyermek, mind ugyanabban a ruhában, melyet három hónap előtt hordtak, midőn Kovácsné olyan hirtelen elutazott; de a ruhácskák piszkosabbak voltak, mint valaha.

Takácsné végignézett az ő öt Hudri-Budri népein és ötször felsóhajtott; aztán így szólt:

- Nem szabad, nem engedhetem meg, hogy tovább is ilyen Hudri-Budriak legyenek! Rendben kell őket tartanom az útra.
- Én utálkodom rendben lenni! mondá Janka.
- Én ki nem állhatom a rendességet! kiáltá Endre.
- Én gyűlölöm a rendességet! erősködött Mariska.
- Nem tudok a rendnél nevetségesebb dolgot! bizonyítá Pista.

A kicsi Józsi meg azt mondta, hogy rettentő nagyot ordított, mikor az Ágnes dada hozzányult, hogy megmosdassa.

- Én valóban nem bírom rendbeszedni a gyermekeket, asszonyom! Azt sem tudom, mihez fogjak előbb! panaszkodott a jó dada.

De Takácsné azt mondta, hogy minden ügyességét össze kell szednie, hogy szégyent ne valljanak a gyermekekkel.

- Nézzon utána szaporán! Szappant, vizet nekik!
- Igen ám, ha találnék, sóhajtozott Ágnes.

Aztán elszaladt a boltba és vett

egy új sikáló-kefét;

egy új mosdó-dézsát;

egy darab fekete szappant minden gyermek számára külön; és egy-egy törülközőt minden gyermek számára külön.

Midőn hazaért, előhívta Pétert, a kertészbojtárt, hogy a dézsát hordja tele vízzel. Végre minden előkészület be volt fejezve és Takácsné és Janka és Endre és Jankó és Pista és a kicsi Józsi és Ágnes mindannyian szerencsésen ott ültek a szakaszban és gurultak Kovácsháza felé.

VII.

Az utazás.

Kezdetben a Hudri-Budriak ugyancsak megijedtek a vonat zakatolásától és a saját nagy tisztaságuktól; de mihamar kibontakoztak első rémületükből és Janka és Endre megkísérelték a podgyász-hálóba felmászni. Szerencsére édesanyjuk észre vette szándékukat és lerángatta onnan őket. Ezután Jankát és Endrét és Mariskát és a kicsi Józsit lefektette és mindaddig nem engedte meg nekik, hogy fölkeljenek, míg az utazás véget nem ért. Pista, aki folyton ugrált a kocsi folyosóján, a nagy rázás következtében úgy oda vágódott a nagy ablakba, hogy ezt betörte s az orrát végighasította az éles cserepen, amire lett ijedelem és bögés. A baj szerencsére nem volt nagy, de Pista ugyancsak kesergett azon a hatalmas gombócon, amellyel megdagasztotta orrát a kötés. Aztán pityeregve a mama mellé kuporodott s szerencsésen elaludt. Csak akkor ébresztették föl, midőn megérkeztek Kovácsházára, ahol hintó várta őket. Endre a kocsis mellé kívánczolt s ez kérésére megengedte, hogy hadd hajtson ő. Bele is borultak volna az árokba, ha János bácsi, a kocsis, idején félre nem tereli a lovakat.

VIII.

Káposztafejek. Egy nyári lak és egy selyemernyő.

A Hudri-Budriak oly fáradtak voltak, midőn Kovácsné asszonynéni házába értek, hogy örültek, mikor megkapták a vacsorájukat és aludni vitték őket. De másnap reggel már öt órakor ébren voltak, gyorsan magukra hányták a ruhát és rohantak a kertbe. Minthogy Bodrogszegen, abban a kis városban, melyben laktak, nem volt kertjük, mert mindössze csak néhány virágtövecske virított az ablakuk alatt - hát nem is tudták voltaképpen: mi is az a kert, különösen a zöldséges vagy veteményes kert. Az első dolog tehát, ami figyelmüket felkeltette, egy jókora káposztástábla volt.

- Mily szép filagóriát építhetnénk ezekből a zöldes gömbökből!

Erre aztán Janka és Endre és Mariska és Pista munkához láttak és mind a káposzta-fejeket levágták, megkísérelték egymás fölé rakni és egy házikófélét alkotni belőlük, amely sikerre nagyon büszkék voltak; de látván, hogy káposztafejekből nem csinálhatnak neki tetejét, Mariska a házba rohant valami után, amivel megépíthetnék; s a pitvarban megpillantván a Kovácsné selyemernyőjét, nagy diadalmasan kivitte és midőn a káposzta-lak fölött kifeszítették, Janka és Endre és Mariska és Pista kijelentették, hogy házacskájuk elragadó s éppen olyan, mint otthon a nagy képeskönyvükben a pagoda, vagyis kínai templom.

Alighogy elkészült a pagoda, reggelihez hívták őket és rohantak be az ebédlőbe, amivel ugyancsak ráijesztettek Kovácsné asszonyra s az ő Gizi és Flóra leányaira.

Takácsné komolyan megfeddette őket s szigorúan megparancsolta nekik, hogy itt Kovácsházán csöndesen legyenek; de a Hudri-Budriak kijelentették, hogy Kovácsháza ide, Kovácsháza oda: de ők éhesek.

Reggeli után az új nyaralóhoz vezették el édesanyjukat és Kovácsnét, és Takácsné meg volt rémülve, midőn barátnőjének, Kovácsné asszonyomnak a káposztáit és ernyőjét ilyen módon látta fölhasználni; de Kovácsné megbocsátott nekik, ezen csínyük első lévén Kovácsházán és minthogy az ernyő sem volt nagyon megrongálva.

IX.

A vendégség.

Másnap Kovácsné nagy társaságot hívott meg Takácsné tiszteletére s ezért Takácsné megparancsolta Ágnes dadának, hogy a Hudri-Budriakat takarosán öltöztesse föl.

Jankán és Mariskán új fehér ruhácska volt zöld csokrokkal. Endre és Pista úrfiak az ünnepelőjüket vették föl és a kicsi Józsikát is legszebb köntöskéjébe bujtatták. Ezután mindnyájan az elfogadó-szobába mentek, ahol már az ablakban álltak Gizi és Flóra, akik le sem ültek, nehogy valamiképp összegyűrődjék a szépen fodrozott, hótiszta ruhácskájok.

A vásott Hudri-Budriak nagyon hamar belefáradván a jó magaviseletbe, újabb terveket forraltak. Vajjon mit főzhettek ki? A Kovácsné asszony elfogadó-szobájának ablakával szemben volt egy jókora medence, melyben aranyhalacska uszkáltak. Pista azt indítványozta; uszkáljanak benne mindahányan és tartsanak nagy halászatot. Giza és Flóra megrémültek ettől a gondolatától; de Janka, Endre és Mariska nem igen bánták ezt. A kis Józsit elküldték Ágneshez s aztán neki annak a medencének!

Belé ugrott Janka!
Belé ugrott Endre!
Belé ugrott Mariska!
Belé ugrott Pista!

Természetesen - nem tudtak még úszni. Így hát, minthogy a medence nem volt nagyon mély, körülgázoltak benne s kifogdosták belőle az aranyhalacskákat.

Egyszerre Endre nagyot sikoltott és kijelentette, hogy valami vágja-metszi. Mindnyájan kiugráltak a medencéből, még pedig sokkal gyorsabban, mint a hogy beleugráltak. Aztán Endre, amint a lábaszárát jajgatva vizsgálta - hát lát azon lelőgni egy rákot, mely az ollójával ugyancsak beléje kapaszkodott! Endre, bár a rák még egyre csípte, mégsem merte lerántani magáról, hanem az egész testvér-csapattal berontott a nagy szobába, hol a társaság már egybe volt gyűlve.

Itten voltak Gizi és Flóra, illedelmesen beszélgetve a nénikkel és a kicsi Józsi is ott ült az édesanyja ölében.

Ahogy a nők megpillantották a rákot az Endre lábaszárán, mindnyájan felugráltak. Nagy lett az ijedtség és zavar. Néhányan székre kapaszkodtak fel, mások meg a kanapéra, a többiek pedig sikoltozva futottak ki a szobából. Ezalatt oda jött a János kocsis és levette a rákot Endre úrfi lábaszáráról, magát aztán a többi Hudri-Budriakkal egyetemben ágyba küldték, ahol a nap hátralevő részét ordítózva töltötték el.

Szegény Takácsné asszony most már olyan fáradt volt gyermekei rettentő magaviselete miatt, és annyira haragos, hogy másnap fogta magát s pereputtyostul visszautazott haza Bodrogszegre, eltelve méltó keserőséggel azon, hogy e nagy föld kerekén senkinek sincsenek olyan vásott gyermekei, mint ő neki.

X.

Csontváry kisasszony.

Midőn Bodrogszegre visszaérkeztek, Takácsné asszony rögtön elhatározta, hogy nevelőnőt szerez Hudri-Budriék mellé. Föltette a kalapját, berándult a vármegye székvárosába, ha talál-na alkalmas kisasszonyt.

Végre talált egy Csontváry Portiuncula nevű kisasszonyt, aki szívesen vállalkozott rá, hogy azt a garaboncás hadat megjuhoztatja; sőt bizonyos volt felőle, hogy ez neki sikerülni fog, mert három évet, három hónapot, három órát és három percet töltött el a Rontó Pali szelidítésében, akinél pedig garaboncásabb fiú nem akadt kilenc vármegyében.

Most már Takácsné asszony megnyugodva tért haza Csontváry kisasszonnyal, aki az elfogadóteremben maradt, míg Takácsné a gyermekei után nézett és egy kis időt azzal is töltött, megsegíteni Ágnesét, hogy mentül gyorsabban készüljenek el a Hudri-Budriék a nevelő kisasszony méltó elfogadására. Csontváry kisasszony a legkényelmetlenebb széken foglalt helyet; keményszövetű barna ruha volt rajta, a fején meg olyanforma kalap, mint a tüzoltóké, csakhogy nem vasból, hanem fekete posztóból. A kezében roppant nagy zöld ernyőt szorított. Az orra tövében kéküvegű pápaszem ült s oldalt, a merev kalap alól, olyan fürtök lógtak ki, mint a gyaluforgács: színre is, merevségre is.

Szegény Hudri-Budriék meg voltak rőkönnyödvé, midőn megértették, hogy már most kinek a keze alá kerültek. Lesütött szemmel sompolyogtak be az elfogadó szobába és bizony alig volt bátorságuk Csontváry kisasszonyra tekinteni. De a kisasszony valahogy mégis csak rábirta a bandát, hogy kezet fogjon véle és a zöld ernyőjét fenyegetően rázta feléjük, midőn vonakodni látszottak ezt rögtön megtenni. Végre Takácsné asszony visszaküldte a megszentyolódott apróságot a gyermekszobába és Csontváry kisasszonnyal együtt igen komoly teázást vittek véghez.

XI.

Fölkelés és öltözködés.

Másnap reggel Csontváry kisasszony a gyermekszobába ment be. Hudri-Budriék még öltözködtek. Janka igyekezett magát kicsinosítani új nevelőnője tiszteletére és kócos haját a feje bubján vörös szalaggal kötötte meg.

Endre föl sem akart kelni.

Mariska sirt, mert hideg vízben mosdatták meg.

Pistike és a kicsi Józsi fogósdit játszottak az ágyakon át.

Csontváry kisasszonynak egy vessző volt a kezében. Endréhez lépett és fenyegette, hogy ha ebben a percben föl nem kel, nem fog reggelit kapni. Mariskát megverte, hogy szűnjék meg sirni, a kicsi Józsit pedig fölkapta és a függő-ágyba tette, míg Ágnes a többiekkel elkészül. Aztán fogta Pistát és rákényszerítette, hogy maga öltözködjék; Jankát meg egy székbe ültette, kefével, fésűvel ment neki, s fején előbb a sűrű hajboglyát jól megszántotta a fésűvel, majd a kefével jól megboronálta, mialatt folyton szemmel tartotta a többieket; hol biztatta az egyiket, hol meg ütötte a másikat, már ahogy éppen hasznosnak vallotta.

Végre a Hudri-Budriák mind fel voltak öltözködve, és sokkal rendesebben, mint ahogy Kovácsházára való utazásuk óta valaha voltak. Midőn elkészültek, Csontváry kisasszony kinyitotta a gyermekszoba ablakát, amit Ágnes nagy ostobaságnak tartott, és aztán mind lekergette a Hudri-Budriákat a szabad udvarba.

XII.

Endre eltűnése.

Reggeli után a Hudri-Budriak leckét vettek, könyveiket Csontváry kisasszony elejébe rakták, aki mindenekelőtt fennszóval olvastatta őket, amit meg is tettek: egyik rosszabbul, mint a másik. Aztán Jankának zeneleckét adott, a többiekre meg, Endrére, Mariskára és Pistára, jókora feladásokat rótt ki.

De Endrének nem tetszett ez a multság, hogy őt egy nevelőkisasszony leckéztesse, mintha holmi leány volna. Így tehát, míg Csontváry kisasszony a Janka zongorajátékára figyelt, kinyitotta az ablakot és nagyon csöndesen kimászott rajta; de éppen, hogy már kiosont volna, fordította Csontváry kisasszony arrafelé a fejét s meglátta, mibe fogott bele a drágalátos Endre. A kisasszony felszökkent a helyéről, a következő percben már kívül is volt s utána vetette magát Endrének, aki hanyatt-homlok rohant végig az utcason: - maga elől, Csontváry kisasszony meg a nyomában. A garaboncsók pedig látván, hogy itt most nagy futtatás van keletkezében, megfélekeztek a leckéről, lecsapták a könyveket, Csontváry kisasszony után ők is kiugrottak az ablakon s, uccú!... vesd el magad mind a hányan!

Endre ugyancsak szedte a lábaszárát, de Csontváry kisasszony a nyomában maradt. Kalapjának zöld szalagjai és merev sárga fürtjei csak úgy röpködtek mögötte.

Leghátul Janka, Pista és Mariska nyargaltak.

Ahány boltos, mind az ajtóba sietett: nézni mi történt odakünn. Nemsokára sűrű csoport képződött az utcán, ahol már sokan összeverődtek.

Endre hol előre futott, hol meg visszafordult. Majd ki, majd be, míg végre elbujt egy száraz-malom bálványa fölött, ahol Csontváry kisasszony rá nem akadhatott, s kénytelen volt visszaterni. Nagyon rossz kedve volt. A három megmaradt Hudri-Budri gyerek szintén visszatért. A kisasszony fülön csípte és jól megrakta őket, hogy a leckét abba merték hagyni, aztán meg külön részelteté őket azokban az ütlegekben, amiket Endrének szánt, mert azt hitte, hogy az a gyerek elő sem kerül többé s bizony kára lett volna belőle a családnak, ha az ütlegezés elmarad.

XII.

Endre megkerül.

Midőn aznap este Csontváry kisasszony és Janka és Pista és Mariska a mamához bejöttek ozsonnázni, Csontváry kisasszony egészen elrémült, ott látván Endrét, amint nyugodtan az édes anyja mellett eszegeti a kalácsot és úgy tekint szét, mintha misem történt volna.

Csontváry kisasszony először nem is akart hinni a saját szemének; de alig győződött meg felőle, hogy csakugyan Endre az, akit maga előtt lát: hármat ugrott hátra és minden ugrásnál egyet-egyet rikkantott; aztán előre rohant, hogy Endrének a neki járó ütlegeket kijuttassa, amit oly megfelelő alapossággal vitt véghez, hogy a többi Hudri-Budriak is elbődültek bele. Ezt a naspángolást kivéve, meg azt, hogy Pista a kicsi Józsikát véletlenül a tűzbe döntötte, semmi említésreméltó dolog nem történt aznap.

XIII.

Mariska születésnapj ebédje és ennek következményei.

Már a belépése első napján történt események arról győzték meg Csontváry kisasszonyt, hogy ezek a Hudri-Budriak oly garaboncás gyermekek, akikre nagy szigor fér rá. Ennek következtében tehát minden reggel jól megrakta őket, hogy javítson rajtok; este meg hasonlóképen, hogy a reggeli intést el ne felejtsek.

Egy szép reggelen Takácsné asszony eljött Csontváry kisasszonyhoz, kérve őt, rendeznének egy ünnepnapot a gyermekeknek, minthogy most esik a Mariska születésnapja. Csontváry kisasszony ráállott ugyan, de közben négy nagyot sóhajtott.

Aztán leült a tanuló-szobába, hogy szoknyáját, kalapját megigazítsa, mialatt Hudri-Budriék egész nap magukra maradva, azt cselekedték, ami édes maguknak tetszett.

Elsőben azt határozták, hogy főzőcskét játszanak. Kimentek a konyhára, körülnéztek és leltek is egy sonkát, melyet nyársra huztak és a tűzre tették, hadd süljön.

Janka lisztet szedett elő, tojással meghabarta-gyurta, hogy kalácsot süssön. Endre meg almát aprított. Midőn elvégezték, összekavarták a tésztát az almával és formába csapva, a tűzre tették sütni. Aztán a sót, vizet, borsot, mustárt, cukrot és tejfölt a küszöbre helyezték, hogy majd onnan az ebédlőbe viszik.

Azt határozták, hogy külön születésnapj süteménye legyen Mariskának. Össze is kotyvasztottak tehát mazsolát, lisztet és vizet, egy mély edénybe gyúrték bele, aztán a sonka alá tették, hogy azzal egy tűzön pirkadjon.

Ilyképen félig el is készítvén már az ebédet, Hudri-Budriék tálalás végett előszedték a legdrágább tálakat és tányérokat, de a nagy igyekezetben úgy meglökték az edényes polcot, hogy minden lefordult róla.

Tálak, tányérok, findzsák szanaszét gurultak, és a rózsák és tulipántok közt repkedő sárga kanári madarakkal és tarka papagályokkal szépen kifőstött edények: az egész pompás service dirib-darabra törött.

Csontváry kisasszony hallotta a nagy csörömpölést és úgy gondolván, hogy olyasmi történt, ami érdemes arra, hogy értesítse a Hudri-Budriákat meghányja, a konyhába rohant. De - ó jaj! - nem tudta, hogy a só és a víz és a cukor és a tejföl és a mustár és a bors mind oda van kirakva a küszöbre. Nagy siettében, hogy mentül előbb érjen a zavar színhelyére, fölborította a só-tartót, lábával belé akadt a vizes-korsó fülébe és fejével előre bukott be a konyhába. És ott feküdt aztán kábultan.

A Hudri-Budriák, mint rendesen, most is nagyot sikoltottak, s midőn Takácsné asszony egyfelől sietett a konyhára, a másik oldalról a rendőr lépett be oda. A rendőr feltámasztotta az elalélt Csontváry kisasszonyt, a karjaiba emelé és vitte a nagy kórházba. A főorvos kijelentette, hogy a keze csuklóját oly súlyosan sértette meg, hogy soha többé nem lehet nevelő-kisasszony, mivel a megbénult félkezével már nem bír vesszőt suhintani, vessző nélkül pedig, úgy mondta sokszor a kisasszony, nem lehet gyermeket nevelni.

XIV. Befejezés.

Ezek után Takácsné asszony arra határozta el magát, hogy - mivel már semmi reménysége otthon nevelje föl gyermekeit - a kicsi Józsi kivételével, küldi őket nevelő-intézetbe mind. De nem ám együtt a négyet, hanem külön-külön mindeniket más-más intézetbe.

Igy került Endre a várbogárdi intézetbe Párducz Farkas ur keze alá.

Pista a sárbogárdi intézetbe, Marczona István ur keze alá.

Janka a nyárbogárdi leánynevelőbe, Karmos Sempronia kisasszony keze alá és Mariska a szárbogárdi leánynevelőbe, Körmös Kunigunda kisasszony keze alá.

És itt meg kell válnunk Jankától és Endrétől és Mariskától és Pistától, azt remélve, hogy amikor a Hudri-Budri kompánia visszatér a szünetidőre a türelmes jó édes mamához, ki lesznek gyógyulva a hudri-budriságból.

KATONÁSDI.

*Bárha járok gyalog én:
Generális vagyok én.
Három csak az emberem:
Ám azért az ellenséget
Nagyvitéziül megverem.*

*Balra tekints! Jobbra át!
Jól tudják a regulát.
Most lesz az ütközet -
Fordulj, derék hadseregem!
Állj meg! Célozz! Sortüzet!*

*Az ellenség hova lett?
Borítja a harcteret.
Legyőztük sok ezreit -
De most résztvevő, jó szívvvel
Kötözgessük sebeit!*

- - -

*Husár vagyok, de az ám!
Ülök kényes paripán;
Kerek feje, négy a lába -
Így ugratom a csatába -*

*Puska ropog, golyó száll -
Nem nézi azt a husár!
Lovam kapom sarkantyúba,
Így megyek a háborúba!*

*Muszka, tatár vagy török:
Én csak előre török!
Rajta, rajta! Husár támad!
Így védem meg szép hazámat!*